

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Živa Sluga

**Vloga urada za usklajevanje humanitarnih dejavnosti
(OCHA) ob naravnih katastrofah (primer: Indonezija)**

Diplomsko delo

Ljubljana, 2011

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Živa Sluga

Mentor: izr. prof. dr. Andrej A. Lukšič

**Vloga urada za usklajevanje humanitarnih dejavnosti
(OCHA) ob naravnih katastrofah (primer: Indonezija)**

Diplomsko delo

Ljubljana, 2011

ZAHVALA

Zahvaljujem se mentorju izr. prof. dr. Andreju A. Lukšiču za strokovno pomoč pri pisanju diplomske naloge ter staršema za vso podporo, pomoč in potrpljenje v času študija. Hvala!

Vloga urada za usklajevanje humanitarnih dejavnosti (OCHA) ob naravnih katastrofah (primer: Indonezija)

Diplomska naloga na osnovi dogodka, ki se je zgodil 26. decembra v Indijskem oceanu, kjer je prišlo do potresa in cunamijev, prikaže vlogo OCHA-ja neposredno po naravni katastrofi. Dogodek je prizadel več držav, vendar se naloga osredotoči na Indonezijo in njeno najbolj prizadeto območje, provinco Aceh, kjer je prišlo do večjega števila smrtnih žrtev in močno poškodovane infrastrukture. Lokalni prebivalci, indonezijska oblast in njene vojaške enote so se odzvale že prvi dan in začele nuditi nujno humanitarno pomoč, izvajale so reševalne akcije in čistile ceste. Mednarodni akterji so lahko vstopili v državo 28. decembra, ko so odprli provinco, ki je bila zaprta zaradi varnostnih razmer. Prvi predstavniki OCHA-ja so vstopili v provinco kmalu po odprtju in najprej poskušali zagotoviti začasno operativno pisarno. V nadaljevanju so poskušali mobilizirati najpomembnejše mehanizme, ki omogočajo učinkovito koordinacijo, in sicer ekipe UNDAC-a in USAR-ja, ustanovili centra UNJLC-ja in OSOCC-ja ter objavljali poročila na ReliefWeb-u. Vendar je večina omenjenih mehanizmov aktivno začela delovati šele proti koncu prvega tedna. V nadaljevanju to pomeni, da urad OCHA-ja v prvem tednu po katastrofi ni bil pomemben koordinator humanitarne pomoči, saj so se njegova koordinacijska orodja aktivirala prepozno.

Ključne besede: humanitarna pomoč, OCHA, koordinacija, Indonezija, cunami.

The role of office for the coordination of humanitarian affairs (OCHA) in natural disasters (a case of Indonesia)

Diploma paper shows the role of OCHA directly after natural disaster, which occurred on 26th of december 2004 and where earthquake and tsunamis were present. This event effected several countries, but paper is focused on Indonesia, especially on Aceh province, the most effected place, where many people lost their lives and where infrastructure was severely damaged. Local people, Indonesian authority in theirs army units were the first to respond and from day one they began to offer emergency humanitarian aid, they were cleaning roads and performing rescue missions. International actors were approve to enter in to the province on 28th of december, before that the province was closed for security reasons. First OCHA staff entered in to the province shortly after opening and the first task was to open new operational office. After that they were trying to mobilize the most important tools, which can enable efficient coordination, especially UNDAC and USAR teams, the establishment of UNJLC and OSOCC centres and reporting on website called ReliefWeb, but most of these tools were active only by the end of the first week. Because of the mentioned things, OCHA did not play a key role in coordination in the first week.

Key words: humanitarian aid, OCHA, coordination, Indonesia, tsunami.

KAZALO

1 UVOD.....	11
2 METODOLOŠKO-HIPOTETIČNI OKVIR	14
2.1 Opredelitev predmeta proučevanja	14
2.2 Cilji proučevanja	14
2.3 Raziskovalno vprašanje	15
2.4 Delovne metode.....	15
3 TEMELJNI POJMI	17
3.1 Humanitarna pomoč	17
3.2 Potres	18
3.3 Cunami	18
3.4 Koordinacija	19
4 INDONEZIJA.....	20
4.1 Osnovni podatki o državi.....	20
4.2 Predstavitev province Aceh	21
4.3 Politično in gospodarsko ozadje province Aceh.....	22
4.4 Struktura upravljanja ob naravni katastrofi.....	24
4.5 Sistem za zgodnje opozarjanje pred cunami.....	24
5 POTRES IN CUNAMIJI V INDIJSKEM OCEANU 2004	25
5.1 Kronološki prikaz posledic dogodka.....	25
5.1.1 Dogajanje v vseh prizadetih državah.....	25
5.1.2 Dogajanje v Indoneziji	26
5.1.3 Problemi, ovire in varnostno vprašanje v Indoneziji neposredno po katastrofi.....	28
6 ODZIV AKTERJEV OB NARAVNI KATASTROFI V INDONEZIJI	30
6.1 Lokalni in državni odziv.....	30
6.2 Mednarodni odziv	33
6.2.1 Prihod tujih vojaških enot s potrebno mehanizacijo.....	33
6.2.2 Prihod drugih mednarodnih akterjev.....	35
7 URAD ZA USKLAJEVANJE HUMANITARNIH DEJAVNOSTI (OCHA).....	37
7.1 Splošna predstavitev humanitarnega sistema OZN-ja.....	37
7.1.1 Druge agencije v sklopu sistema OZN-ja	40
7.2 Predstavitev in delovanje OCHA-ja.....	42

7.2.1 Nastanek OCHA-ja.....	42
7.2.2 Financiranje OCHA-ja	43
7.2.3 Skladi OCHA-ja	44
7.2.4 Drugi pomembni procesi OCHA-ja	44
7.2.5 Poslanstvo in naloga OCHA-ja	45
7.2.6 Delovanje in organizacija OCHA-ja	46
7.2.7 Proces aktiviranja in zagotavljanja pomoči.....	47
7.2.8 Koordinacijska vloga	47
7.3 Odziv in intervencija OCHA-ja po naravni katastrofi	50
7.3.1 Odziv na ravni vseh prizadetih držav.....	50
7.3.2 Intervencija OCHA-ja v Indoneziji in provinci Aceh	52
7.3.2.1 Prisotnost OCHA-ja v državi pred katastrofo	52
7.3.2.2 Predhodno pripravljene načrti na naravno katastrofo.....	52
7.3.2.3 Proces aktiviranja in zagotavljanja pomoči	53
7.3.2.4 Prihod predstavnikov OCHA-ja v provinco Aceh in postavitev začasne pisarne	54
7.3.2.5 Ocena škode in potreb.....	54
7.3.2.6 Prihod enot USAR-ja	55
7.3.2.7 Prvi vidnejši znaki koordinacije	56
7.3.2.8 Problemi in ovire OCHA-ja pri intervenciji	56
8 PRIKAZ SODELOVANJA VSEH PRISOTNIH HUMANITARNIH AKTERJEV V POMEMBNIH PROCESIH TERENSKE HUMANITARNE LOGISTIKE	59
8.1 Humanitarna logistika	59
8.2 Procesi humanitarne logistike	59
8.2.1 Oskrba z nujnimi življenjskimi potrebščinami	60
8.2.2 Transport in transportni sistem.....	61
8.2.3 Zbiralna mesta in distribucija.....	62
8.3 Nastali problemi med dostavo humanitarne pomoči	64
8.3.1 Neustrezna materialna pomoč	64
8.3.2 Podvajanje in ignoriranja	64
8.3.3 Pomanjkanje transportnih zmogljivosti	65
9 SKLEP.....	66
9.1 Preverjanje raziskovalnega vprašanja	66
9.2 Zaključek.....	68

10 LITERATURA..... 71

SEZNAM KRATIC

ASEAN	Association of Southeast Asian Nations - Zveza držav Jugovzhodne Azije
BAKORNAS PBP	Badan Koordinasi Nasional untuk Penanganan Bencana dan Pengungsi - Nacionalni koordinacijski odbor za upravljanje ob naravnih katastrofah v Indoneziji
CAP	Consolidated Appeal Process - Proces za usklajevanje poziva na pomoč
CHAP	Common Humanitarian Action Plan - Skupni humanitarni akcijski načrt
CHF	Common Humanitarian Fund - Skupni humanitarni sklad
DHA	Department of Humanitarian Affairs - Oddelek za humanitarne zadeve
DRB	Disaster Response Branch - Odsek za pomoč ob nesrečah
EAS	East Asia Summit - Vzhodnoazijski vrh
ERC	Emergency Relief Coordinator - Glavni usklajevalec OZN za humanitarne zadeve
ERF	Emergency Respond Fund - Krizni odzivni sklad
ESB	Emergency Service Branch - Odsek za pomoč ob nesrečah in izrednih dogodkih
ETS	Expenditure Tracking System - Sistem za nadzor nad izdatki
FAO	Food and Agriculture Organization - Organizacija za prehrano in kmetijstvo
FTS	Financial Tracking System - Sistem za sledenje finančnih transferjev
GAM	Gerakan Aceh Merdeka - Gibanje za neodvisno provinco Aceh
HOC	Humanitarni odzivni center
IASC	Inter Agency Standing Committee - Stalni medagencijski komite za humanitarne zadeve

INSARAG	International Search and Rescue Advisory Group - Mednarodna svetovalna skupina za reševanje in iskanja preživelih v urbanem okolju
IOM	International Organization for Migration - Mednarodna organizacija za migracije
JRS	Jesuit Refugee Service - Organizacija Jesuit Refugee Service
MCI	Mercy Corps International - Organizacija Mercy Corps
MSF	Medecins Sans Frontieres - Organizacija Zdravniki brez meja
OCHA	Office for the Coordination of Humanitarian Affairs - Urad za usklajevanje humanitarnih dejavnosti
OSOCC	On Site Operations Coordination Center - Center za usklajevanje dejavnosti na območju nesreče
OZN	Organizacija združenih narodov
PMI	Palang Merah Indonesia - Indonezijski Rdeči križ
SATKORLAK PBP	Satuan Koordinasi Pelaksana untuk Penanganan Bencana dan Pengunusi - Enota za upravljanje ob naravnih katastrofah na ravni province v Indoneziji
SATLAK PBP	Satuan Pelaksana untuk Penanganan bencana dan Pengungsi - Enota za upravljanje ob naravnih katastrofah na ravni okrožja v Indoneziji
TNI	Tentara Nasional Indonesia - Indonezijske vojaške enote
UNDAC	The United Nations Disaster Assessment and Coordination team - Skupina za oceno posledic nesreč in usklajevanje pomoči
UNDMT	United Nations Disaster Management Team - Skupina OZN-ja za usklajevanje pomoči
UNDP	United Nations Development Programme - Program OZN-ja za razvoj
UNDRO	United Nations Disaster Relief Organization - Pisarna OZN-ja za koordinacijo pomoči ob nesrečah
UNHCR	The Office of the United Nations High Commissioner for Refugees - Urad visokega komisarja OZN-ja za begunce

UNICEF	The United Nations Children`s Fund - Sklad OZN-ja za pomoč otrokom
UNJLC	United Nations Joint Logistics Centre - Skupni logistični center OZN-ja
UNSECOORD	United Nations Security Coordination Office - Urad OZN-ja koordinacijo varnostnih zadev
USAR	Urban Search and Rescue - Iskanje in reševanje na urbanih območjih
USGS	United States Geological Survey - Ameriški geološki inštitut
WFP	World Food Programme - Svetovni program prehrane
WHO	World Health Organization - Svetovna zdravstvena organizacija
WV	World Vision - Organizacija World Vision

1 UVOD

Izraz humanitarna pomoč poznamo skoraj vsi. Omenjena besedna zveza je vse bolj, na žalost, v središču pozornosti, okoli nje so pa akterji, ki so zadolženi, da le-ta doseže svoj namen, ki je v prvi vrsti obvarovati življenje, olajšati človeško trpljenje in spoštovati človeško dostojanstvo.

Izhodišče diplomske naloge predstavlja konkretni dogodek, ki se je zgodil 26. decembra 2004 v Indijskem oceanu. Omenjeni dan je prebivalce prizadetih držav doletela naravna katastrofa, najprej močan potres ter pozneje rušilni cunamiji. Ogromno število ljudi je izgubilo življenje, veliko jih je bilo in jih je še vedno pogrešanih, veliko ljudi je izgubilo svoje najdražje ter svoje imetje. Uničenih je bilo nešteto hiš, zgradb, bivališč, določena poslopja so enostavna izginila. Ker je bil čas božično-novoletnih praznikov, je bilo območje polno turistov. Veliko se jih nikoli ni vrnilo domov.

Naravno katastrofo je razmeroma težko načrtovati in predvidevati. V veliko pomoč so določene domneve, ki so predhodno pripravljene, a so prepogosto dogaja, da tovrstnih domnev oziroma načrtov ni. Indonezija ter tudi druge države, ki so bile prizadete, v letu 2004 niso pričakovale takšne katastrofe, bile so popolnoma nepripravljene. Sistemi za opozarjanje pred cunamiji so bili še v povojih. Popolno zaščito v tovrstnih primerih je izredno težko zagotoviti, a je vseeno mogoče škodo omejiti z določenimi preventivnimi ukrepi, ki pa takrat v Indoneziji ter drugih prizadetih državah na žalost še niso funkcionirali. Ljudje so bili opozorjeni takorekoč na kraju dogodka, ko so zagledali rušilne valove. Posledično je v razmeroma kratkem času ogromno število ljudi potrebovalo nujno humanitarno pomoč. Omenjeni dogodek je prebudil in pretresel celotno svetovno skupnost, verjetno tudi zato, ker so bili pri katastrofi udeleženi ljudje s celega sveta, saj ne tem območju vedno letuje veliko število turistov.

Naravna katastrofa je najprej obravnavana v celoti, pozneje pa omejena samo na Indonezijo oziroma bolj konkretno, na najbolj prizadeto območje znotraj države, provinco Aceh. Država in provinca sta predstavljeni z osnovnimi podatki.

Diplomska naloga v začetni fazi pojasni teoretične pojme, ki so pomembni za razvoj same naloge in so med seboj močno prepleteni. Prva je že omenjena humanitarna pomoč, ki pa se udejanji šele z delovanjem humanitarnega akterja. V nadaljevanju je predstavljen humanitarni del sistema OZN, predvsem Urad za usklajevanje humanitarnih dejavnosti (OCHA), ter druge pomembne agencije znotraj OZN-ja. Pozneje sta prikazana predvsem odziv in intervencija omenjenih ter tudi drugih akterjev na prizadetih območjih. Da pa akterji dosežejo pozitiven rezultat, tj. dostavo humanitarne pomoči, pa je potreben določen mehanizem, ki ga imenujemo humanitarna logistika. Omenjeni mehanizem, ki je obrazložen, omogoča akterjem, da humanitarna pomoč, ki je ustrezna in v zadostnih količinah, doseže prizadete ljudi v sprejemljivem časovnem okviru.

V konkretnem primeru so pomembni tako domači kot tuji akterji, a bistveni poudarek ostaja na koordinacijski vlogi pri sami humanitarni pomoči ter na pomembnem akterju, tj. OCHA v okviru OZN. Diplomska naloga predstavi urad OCHA, njegov nastanek, strukturo, naloge ter predvsem mehanizme, ki se morajo aktivirati, da je lahko koordinacija uspešna. S pomočjo intervencije urada OCHA je prikazan njegov odzivni čas, problemi in ovire ter mobilizacija mehanizmov koordinacije.

V diplomski nalogi je poudarek na nujni humanitarni pomoči, ki jo prizadeti potrebujejo neposredno po naravni katastrofi; gre za dostavo pitne vode, hrane, začasnih bivališč, nujne zdravstvene oskrbe ter reševanje ponesrečencev. Pozornost je predvsem na prvih dneh oziroma na prvem tednu po nesreči. Omenjena naravna katastrofa je bila ena izmed najhujših; pomoč, tako nacionalno kot mednarodno, je potrebovalo ogromno število ljudi.

Odziv mednarodne skupnosti je bil velik, če gledamo na število vključenih organizacij, vendar je pri tem treba ugotoviti, ali je bila koordinacija humanitarne pomoči primerna. Jasno je, da OCHA ne more biti edini akter, še posebno ob tako obsežni naravni nesreči. Okoli njega se plete mreža akterjev, ki poskušajo z ustreznimi mehanizmi humanitarne logistike doseči pozitiven rezultat. Veliko jih je pripravljenih sodelovati, pomagati ter predvsem s skupnimi močmi doseči,

da ljudje ne bodo preveč trpeli in da pravočasno dobijo vsaj nujne življenjske potrebščine.

2 METODOLOŠKO-HIPOTETIČNI OKVIR

2.1 Opredelitev predmeta proučevanja

Predmet proučevanja te diplomske naloge je naravna katastrofa, ki se je zgodila 26. decembra in je prizadela večje število držav v Indijskem oceanu. Dogodek je najprej prikazan v celoti, v nadaljevanju pa konkretiziran in omejen zgolj na Indonezijo, vendar določenih področij vseeno ni mogoče obravnavati zunaj konteksta splošnega dogajanja, predvsem odziva mednarodne skupnosti.

Po dogodku se predmet proučevanja seli na vlogo OCHA-ja neposredno po naravni katastrofi. Gre za organizacijo in koordinacijo nujne humanitarne pomoči, ki je namenjena ljudem v stiski. OCHA je postavljen v ospredje, ob tem pa se takoj postavlja vprašanje, ali je omenjeni urad sposoben učinkovito ter hitro usklajevati večje število akterjev ter posledično večje količine humanitarne pomoči, ki se pojavi ob naravni katastrofi. Predstavljene so tudi vloge in rezultati drugih akterjev, predvsem njihov doprinos, učinkovitost in končni rezultat.

Omenjeni dogodek je jedro ter izhodišče, okoli njega pa so predstavljeni OCHA ter drugi akterji, ki zagotavljajo pravočasno in ustrezno humanitarno pomoč s pomočjo mehanizmov humanitarne logistike. Zanimanje je usmerjeno na odziv na omenjeno naravno katastrofo ter posledično na to, ali prizadeti ljudje brez večjih zamud dobijo vsaj delček tistega, kar so izgubili ob naravni katastrofi, tj. osnovne dobrine za golo preživetje.

2.2 Cilji proučevanja

Glavni cilj diplomske naloge je jasen, dobiti odgovor na raziskovalno vprašanje, ki je, ali je bil OCHA pomemben koordinator humanitarne pomoči po naravni nesreči leta 2004 v Indoneziji. Nenazadnje je pomembno spoznati celotno mrežo akterjev, ki so udeleženi v mednarodni areni humanitarne pomoči. Gre za organizacijsko, koordinacijsko in logistično vlogo. Je OCHA sposoben v množici akterjev zagotoviti neko normalno funkcionalnost, ki prinaša pozitivne rezultate?

Cilj je nadalje proučiti celotni nabor humanitarne zmogljivosti posamezne države in mednarodne skupnosti. Gre za vprašanje učinkovite humanitarne logistike. Ali lahko prizadeti brez večjih zapletov dobijo tisto, kar najbolj potrebujejo, ko se pojavi naravna katastrofa?

2.3 Raziskovalno vprašanje

V ospredju je eno raziskovalno vprašanje, ki pa je kompleksno in večplastno. Želja je dobiti odgovor na to, ali je bil OCHA pomemben koordinator humanitarne pomoči neposredno po naravni katastrofi leta 2004 v Indoneziji. Najprej ugotoviti, ali omenjeni akter stopi v ospredje, ko pride do potrebe po nujni oskrbi s humanitarno pomočjo. Predvsem pa poskušati dognati, kakšno vlogo ob tem igra. Jasno je, da ni edini, da obstaja mreža akterjev, ki med seboj sodelujejo, a je vseeno pomembno, da omenjeno igro nekdo vodi in to kakovostno. Naravna katastrofa, še posebno tako obsežna, kot je bila ta, zahteva odzivnost, kakovost, spretnost ter veliko mero dobre organizacije, a brez ovir ter zapletov tudi tu ne gre. Omenjene ovire ter težave so predstavljene v sklopu konkretnega dogodka. Bistvo vsega je dobiti sliko, kako hitro se OCHA odzove, kje ter s pomočjo katerih mehanizmov koordinacije intervenira. Pomemben je predvsem prvi teden po naravni katastrofi, ko prizadeti potrebujejo najnujnejše za preživetje.

2.4 Delovne metode

Prevladujoča delovna metoda te diplomske naloge je analiza in interpretacija pisnih in elektronskih virov. Gre predvsem za sekundarne vire (knjige, članki, publikacije ...) ter tudi primarne vire (dokumenti oziroma poročila OCHA-ja, OZN-ja ter drugih).

Črpanje pomembnih informacij iz različnih poročil, dokumentov, člankov in strokovnih analiz pomaga pri analizi konkretnega dogodka, ki se je zgodil leta 2004 v Indijskem oceanu. Pomagajo pa tudi objave v časopisih, revijah ter na internetu.

Sekundarni viri, strokovne monografije ter določeni članki pomagajo predvsem pri opredelitvi osnovnih pojmov omenjenega dela ter pri predstavitvi določenih organizacij, ki imajo pomembno vlogo.

Uporabljena je tudi deskriptivna metoda študije primera (Potres ter cunamiji v Indijskem oceanu 2004), predvsem za opisovanje in ugotavljanje dejstev, ki so bistveni pri iskanju odgovora na postavljeno raziskovalno vprašanje.

3 TEMELJNI POJMI

3.1 Humanitarna pomoč

Opredelitev pojma

»Humanitarna pomoč je osnovni izraz medčloveške solidarnosti, ki je univerzalna vrednota ter moralni imperativ« (Evropsko soglasje o humanitarni pomoči 2008, 1).

Humanitarno pomoč lahko z drugimi besedami opišemo tudi kot materialno ali logistično pomoč, ki se daje v primeru humanitarnih kriz (Wikipedia 2011c).

Humanitarne krize nastanejo zaradi delovanja človeka in naravnih katastrof. Žrtve so civilisti, najbolj pogosto nezaščiteni in najrevnejši. Zaradi humanitarnih kriz je ogromno število ljudi pregnanih s svojih domov, bodisi so to begunci bodisi razseljene osebe (Evropsko soglasje o humanitarni pomoči 2008, 1).

Cilj humanitarne pomoči je obvarovati življenje, preprečiti in olajšati človeško trpljenje ter ohranjati človeško dostojanstvo, zato je tovrstna pomoč nediskriminacijska in ne sledi zunanjepolitičnim ciljem dajalk pomoči. Operacije humanitarne pomoči so v skladu z osnovnimi humanitarnimi načeli, ki so človečnost, nevtralnost, nepristranskost in neodvisnost (SLOGA 2010, 5).

Ko pride do potrebe po humanitarni pomoči, potem le-ta lahko zagotovi dostavo hrane, pitne vode in zatočišča ter ponuja osnovno zdravstveno ter higiensko oskrbo (kratkoročna rešitev). Dolgoročno pa zagotavlja izobraževanje, podporo pri kmetijskih dejavnosti ter seveda zaščito in varnost ljudi (Bear 2008).

Delitev

Obstaja več oblik delitve, a za potrebe te diplomske naloge sta v nadaljevanju izpostavljeni samo dve.

Prva loči programirano humanitarno in nujno humanitarno pomoč. Programirana je tista, ki jo je mogoče do neke mere načrtovati (primer: dolgotrajne krize),

nujna humanitarna pomoč pa je tista, ki je ni mogoče predvidevati (primer: naravne katastrofe); (SLOGA 2010, 5).

Druga loči neposredno in posredno pomoč ter infrastrukturno podporo. Neposredno pomoč bi lahko opredelili kot oskrbo z življenjsko pomembnimi potrebščinami neposredno do prizadetih (npr.: zagotoviti prvo pomoč, predati humanitarno blago - vodo, hrano, obleke, prevoz žrtev ...). Posredna pomoč se že nekoliko distancira od žrtev in ni več neposredno povezana z njimi (še vedno zagotavlja dostavo humanitarne pomoči, poskrbi za gradnjo zatočišč, zagotavlja vire pitne vode itd.). Pri infrastrukturni podpori pa gre predvsem za pomoč pri obnovi poškodovanih območij (obnova zgradb, prometnic; zagotoviti operativnost letališč ter ustrezno komunikacijsko omrežje itd.); (OCHA 2009i, 7).

3.2 Potres

Potres je sunkovito nihanje tal, ki nastane zaradi premikanja zemeljskih plošč. Večinoma so tektonskega izvora in nastanejo kot posledica nenadnih lomov v zemeljski skorji, ki jih povzročata premikanje litosferskih plošč. Lahko pa nastanejo tudi zaradi vulkanske dejavnosti ali zaradi plazov. Potres označimo z njegovo magnitudo. S pomočjo empiričnih formul pa iz magnitude ocenimo sproščeno količino energije pri potresu. Točko v zemeljski skorji, kjer se lom začne, imenujemo žarišče potresa ali hipocenter, vertikalno nad hipocentrom na zemeljski površini pa je točka, ki ji rečemo epicenter (Wikipedia 2011g).

3.3 Cunami

Beseda cunami izhaja iz japonsščine in dobesedno pomeni »pristaniški val«. Nastanek cunamija je vezan na potres, vulkanski izbruh, velik plaz ali padec meteorita. Na splošno velja, da cunamiji, ki niso vezani na potres, redko dosežejo oddaljeno obalo. Največkrat nastanejo v Tihem oceanu, vendar tudi tam ne zelo pogosto, ker je za to potrebnih več pogojev. V povprečju nastaneta dva močnejša letno, cel Tihi ocean pa vzvalovi v povprečju enkrat na deset let. Največ cunamijev nastane zaradi potresa. Najhujši pa so tisti, pri katerih pride do premika morskega dna, ki se pretrga ob prelomu, in se dva bloka kamnine, ki ju prelom loči, med seboj navpično razmakneta. Lahko pa nastane tudi, če je

žarišče potresa globlje in morsko dno zaradi potresnih valov le silovito zaniha. Zaradi dviga oceanskega dna se posledično dvigne obsežen steber vode v oceanu. Ker voda ni stisljiva, se na površju poruši težnostno ravnotežje, ki ga zavzema gladina oceana. Morje seveda spet poskuša vzpostaviti ravnotežje, zato se začnejo na vse strani širiti valovi od točke na gladini, ki je navpično nad žariščem potresa. V globokem oceanu imajo valovi cunamija valovno dolžino med 200 in 300 km, višina valov pa je največ od enega do dveh metrov, vendar se širijo s hitrostjo med 500 in 900 km/h (primerljivo s hitrostjo potniških letal). Razvoj cunamija ima tri stopnje: nastanek zaradi porušenega ravnotežja vode, širjenje po oceanu in preplavljanje kopnega. Ko se cunami približuje obali, kjer postaja morje plitvejše, se zaradi trenja z morskim dnom hitrost upočasni. Prostora med dnom in gladino morja je vedno manj in zato je prostornina vode, ki je udeležena pri valovanju, vedno manjša in višina valov se močno poveča. Dosežejo med 10 in 30 m. Če je obala položna, potem valovi lahko prodrejo globoko v notranjost (Vidrih 2005, 125-126).

3.4 Koordinacija

Definicij o tem, kaj dejansko pomeni koordinacija, je več. V nadaljevanju so zbrane nekatere od njih.

Koordinacijo lahko enostavno definiramo kot dejanje harmoničnega sodelovanja. Koordinacija je proces, organizacija, ki se trudi doseči primerno, učinkovito in kohezivno dostavo humanitarne pomoči (Bennett in drugi 2006, 4).

Koordinacija je sistematična uporaba instrumentov z namenom dostaviti humanitarno pomoč na učinkovit in koheziven način. Takšni instrumenti vključujejo: strateško planiranje, zbiranje podatkov in nadzorovanje informacij, mobilizacijo sredstev in zagotavljanje odgovornosti, organiziranje funkcionalnega oddelka delovne sile, pogajanje in vzdrževanje uporabnega okvirja s političnimi oblastmi države gostiteljice in zagotavljanje vodstva (Minear in drugi 2003, 6).

4 INDONEZIJA

4.1 Osnovni podatki o državi

Indonezija predstavlja enega izmed največjih arhipelagov na svetu, ki ima veliko število otokov. Leži med dvema celinama, Azijo in Avstralijo, in se razteza med Indijskim in Tihim oceanom. Največji otoki so: Sumatra, Java, Kalimantan, Sulavezi in Papua. Indonezija predstavlja eno izmed najbolj spreminjajočih se geoloških območij na svetu, kjer se pogosti potresi in izbruhi vulkanov. (Wikipedia 2011e).

Indonezija je demokratična država, ki ima predsedniški sistem ter zagovarja ločitev oblasti na izvršno, zakonodajno in sodno. Vrhovno zakonodajno telo v državi je enodomni parlament. Poleg zakonodajnega telesa ima Indonezija še ljudsko posvetovalno skupščino. Izvršno oblast ima predsednik, ki ga izvoli ljudska posvetovalna skupščina, ki ji je odgovoren. Vladni kabinet pa je odgovoren predsedniku. Sodno vejo vodi vrhovno sodišče. Celotni pravni sistem temelji na kombinaciji rimskega in nizozemskega prava, delno popravljenega z domačim običajnim pravom. Uradna ideologija države se imenuje pet stebrov (Panhasila), stebri pa so: vera v boga, nacionalizem, demokracija, socialna pravičnost in humanitarnost (Portal Nasional Republik Indonesia; Ferfila 2004, 261-263).

V državi živi okoli 300 etničnih skupin, ki govorijo več kot 200 jezikov in narečij. Večini prebivalstva je skupno malajsko raso poreklo. Uradni jezik se po indonezijsko imenuje Bahasa Indonesia (indonezijski jezik) (Ferfila 2004, 250-251).

V Indoneziji po podatkih iz leta 2000 največji delež predstavljajo prebivalci muslimanske vere (okoli 86,1 %). Preostalo populacijo pa predstavljajo protestanti, katoliki, hindujci, budisti ter drugi (Wikipedia 2011e).

Upravno Indonezijo sestavljajo province (nekatero med njimi imajo poseben status) ter območje glavnega mesta Džakarta. Province pa se naprej delijo še na okrožja, okraje, mesta, vasi ter tudi na skupnosti. Vsaka provinca ima svojo zakonodajo in guvernerja (Wikipedia 2011e; Ferfila 2004, 263).

Indonezija je bogata z naravnimi viri, kot so zemeljski plin, surova nafta, kositer, baker in zlato. Ukvarjajo pa se tudi s kmetijstvom, in sicer so glavni produkti riž, čaj, kava in začimbe. Kar se tiče trgovinske izmenjave, Indonezije največ sodeluje z Japonsko, ZDA, Malezijo, Singapurjem in Avstralijo. Čeprav ima država veliko naravnega bogastva, se sooča z visoko stopnjo revščine, kar gre pripisati predvsem korupciji znotraj oblasti (Wikipedia 2011e; Ferfila 2004, 287-293).

Za Indonezijo je značilna velika sociokulturna raznovrstnost. Obstajajo trije osnovni kulturni vzorci. Tam, kjer prevladujejo riževa vodna polja (znotraj Jave in Balijskega), je prisotna izrazito hindujska budistična tradicija, ki poudarja družbene in duhovne vrednote in razvoj umetnosti (glasba, ples, gledališče). Drugi kulturni vzorec je vezan na islam in vključuje poslovno usmerjene obalne prebivalce različnih otokov. So nekakšen prototip nastajajočega modernega indonezijskega poslovnega sloja. Tretji vzorec pa vključuje plemena, ki živijo v gorati notranjosti in se preživljajo z lovom in poljedelstvom. Njihovo življenje uravnava klanska in sorodstvena pripadnost (Ferfila 2004, 253).

Zadnje štetje prebivalstva je bilo opravljeno v letu 2010, podatki pa kažejo, da v Indoneziji živi 237,6 milijona ljudi. Največ prebivalstva živi na otoku Java, in sicer 58 %. Indonezija ohranja dobre odnose s sosednimi državami, je članica ASEAN-a ter EAS-a ter med drugim tudi OZN-ja (Wikipedia 2011e).

Indonezija leži nad in pod ekvatorjem, zato je njena klima morsko-tropska-vročna: vlažna in bolj ali manj bogata s padavinami. Različni letni časi so povezani z različnimi vetrovi (Ferfila 2004, 219).

4.2 Predstavitev province Aceh

Ko se je končala vojna za neodvisnost Indonezije, je pokrajina Aceh dobila status neodvisne province, a so ji ga pozneje odvzeli in ji podelili položaj posebnega ozemlja (daerah istimewa) s precejšnjo samostojnostjo na področju verskih in izobraževalnih zadev (Ferfila 2004, 236).

Provinca leži na otoku Sumatra, in sicer zavzema severni in zahodni del. Znana je po tem, da ima najvišji delež muslimanskega prebivalstva znotraj države.

Upravno je provinca Aceh razdeljena na okrožja. Glavno in največje mesto je Banda Aceh, ki leži ob obali na severnem delu otoka Sumatra. Pomembne gospodarske dejavnosti so: izkoriščanje naravnih virov (zemeljski plin in nafta) ter ukvarjanje s kmetijstvom; na pomenu pa počasi pridobiva tudi storitveni sektor (Wikipedia 2011a).

Provinca Aceh je izredno raznovrstna regija, v kateri živijo različne etnične in jezikovne skupine. Večje etnične skupine so: Acehnese, Gayo, Alas, Tamiang, Aneuk Jamee, Kluet in Simeulue. Najbolj razširjen je jezik acehnese, ki je močno razširjen med etnično skupino Acehnese, in je del jezikovne skupine aceh-chamic. Predstavnike omenjene jezikovne skupine pa najdemo še v Vietnamu ter Kambodži (Wikipedia 2011a).

Popis prebivalstva ni bil ustrezno izveden že od leta 2000, predvsem zaradi varnostnih razmer v provinci in poznejše naravne nesreče. Podatki iz popisa leta 2010 kažejo, da v provinci živi 4.486.570 prebivalcev (Wikipedia 2011a).

4.3 Politično in gospodarsko ozadje province Aceh

Opis omenjenega ozadja je pomemben ob sami katastrofi oziroma pri odzivu na njo. Omogoča nam vpogled v razumevanje celostne situacije. Prikaže dogajanje v provinci Aceh pred nesrečo, ki je pomembno vplivalo na poznejši razvoj dogodkov. Ozadje, ki ga je treba omeniti, je pretresljivo. Odvijal se je nasilen in krvav boj za neodvisnost, z vzponi in padci, in sicer že okoli tri desetletja. Ljudje v tej provinci so revni, predvsem pa čutijo veliko zamer zoper indonezijske oblasti (Eye on Aceh 2005, 3-4).

V začetku sedemdesetih let prejšnjega stoletja na severnem območju province Aceh odkrijejo zemeljski plin in takrat se začne obdobje izkoriščanja lokalnih prebivalcev. Na območje pride tuj kapital. Veliko denarja so investirali v izgradnjo in razvoj velikega proizvodnega kompleksa in zaposlili so veliko število ljudi, vendar ne lokalnih, ker niso bili primerno strokovno ter tehnično podkovani. Proizvodnja je kmalu zaživela, vendar lokalnim prebivalcem ni izboljšala življenjskih pogojev. Večina zaposlenih ni prihajala iz province Aceh. Prebivalci province ob tem niso imeli nobenih prednosti oziroma bonitet in so

zato še vedno bili obubožani. Koristi so imeli tisti, ki so prišli in postavili omenjeno proizvodnjo (Eye on Aceh 2005, 4).

Kar se je zgodilo v nadaljevanju, je deloma posledica izkoriščanja naravnih bogastev na tem območju. Leta 1976 je Hasan di Tiro skupaj z manjšo skupino ljudi ustanovil Gibanje za neodvisno provinco Aceh (GAM). Omenjeno gibanje je istega leta oznanilo enostransko neodvisnost izpod indonezijske oblasti, vendar jim je gibanje naposled uspelo zatreti. Za nekaj časa so se razmere umirile, a je prišlo v osemdesetih letih prejšnjega stoletja do vnovičnega vzpona pripadnikov GAM-a, ki so bili bolj organizirani. Šli so skozi intenzivne vojaške treninge in se okrepili tako po številu kot tudi po kakovosti. Vojaške sile indonezijske oblasti in pripadniki GAM-a se spopadejo. Aceh postane kraj nasilnega notranjega konflikta, kršiti se začnejo osnovne človekove pravice, veliko ljudi je izgubilo življenje ali pa so enostavno izginili, povzroči pa se tudi velika infrastrukturna škoda. Med leti 2000 in 2003 so poskušali rešiti situacijo, vendar brez uspeha. Podpisali so nekaj dokumentov, ki naj bi nakazovali mirovni sporazum, vendar ga prvič nobena stran ne razume, drugič pa se ga seveda ne drži. GAM je zahteval popolno neodvisnost, centralna oblast pa je poskušala doseči, da se temu odpovejo. 19. maja 2003 je centralna vlada provinco Aceh razglasila za »območje vojaških operacij« in zaprla območje za tujce, domačim medijem pa je vsilila določene omejitve, ki so zmanjševale dotok informacij s tega območja zunanjemu svetu. Leto pozneje je centralna vlada nekoliko omilila svojo odločitev in razglasila izredno stanje v omenjeni provinci ter pustila vrata province za tujce zaprta (Eye on Aceh 2005, 4-5).

Omenjena odločitev centralne vlade je močno vplivala na dogodke po obsežni naravni nesreči 26. decembra 2004. Provinca Aceh je bila najbolj prizadeto območje in prav zaprtost navzven je povzročila zamude pri dostavi nujne humanitarne pomoči. Ko je vlada le spoznala, da brez zunanje pomoči ne bo šlo, so provinco končno odprli za vse. Poleg tega pa je omenjeno gibanje GAM-a razglasilo enostransko premirje ter s tem omogočilo, da se trud vseh usmeri izključno dodeljevanju nujne humanitarne pomoči (Eye on Aceh 2005, 5).

4.4 Struktura upravljanja ob naravni katastrofi

Indonezijska oblast je v času, ko se je zgodila naravna nesreča, že imela določene mehanizme pomoči, ki so se aktivirali, ko je bilo to potrebno.

Glavno vlogo naj bi imel Nacionalni koordinacijski odbor za upravljanje ob naravnih nesrečah (BAKORNAS PBP). Odbor BAKORNAS PBP-ja sestavljajo: podpredsednik republike Indonezije, ki je predsedujoči; minister koordinator za socialne zadeve, ki je njegov namestnik; minister za notranje zadeve; minister za prostor in infrastrukturo; minister za socialne zadeve; minister za zdravstvo; minister za komunikacije; minister za finance; glavni poveljnik oboroženih sil, šef državne policije in tajništvo podpredsednika. Omenjeni odbor ima dolžnost oblikovati in izbrati ustrezno politiko ter strategijo upravljanja ob naravnih katastrofah; koordinirati izvrševalne ukrepe pred, med in po naravni nesreči; nuditi svetovanje in usmerjati programe v prizadevanju čim boljšega upravljanja ob naravni nesreči (preventiva, ublažitev, odziv, popravilo in prenova). Odbor BAKORNAS PBP-ja deluje na ravni države. Mehanizmi odziva na naravno nesrečo pa so prisotni tudi na ravni province ter na ravni okrožja. Agencija, ki deluje na ravni province, se imenuje SATKORLAK PBP in jo vodi guverner. Na ravni okrožja pa je izoblikovan odbor, ki se imenuje SATLAK PBP, ki ga vodi šef okrožja. SATLAK PBP pa je sestavljen iz posebnih enot, ki pokrivajo različne organizacije in servise: zdravstvo, reševanje in iskanje, vojsko, policijo, socialo, javna dela, indonezijski Rdeči križ in nevladne organizacije (ADRC 2004).

4.5 Sistem za zgodnje opozarjanje pred cunamiji

Sistem za zgodnje opozarjanje pred cunamiji v času, ko se je zgodila naravna nesreča, ni deloval. Ne glede na to, da je področje Indonezije bilo od nekdanj potresno aktivno, sistemi niso bili nameščeni. Alarm bi lahko ljudi opozoril, da je možnost pojava cunamijev, in s tem dosegel, da se ljudje umaknejo na višje ležeče območje in tako rešijo svoje življenje. Šele, ko se je dogodila katastrofa, so odgovorni začeli razmišljati v tej smeri in počasi začeli nameščati omenjeni sistem (Harjadi 2008, 1-2).

5 POTRES IN CUNAMIJI V INDIJSKEM OCEANU 2004

5.1 Kronološki prikaz posledic dogodka

5.1.1 Dogajanje v vseh prizadetih državah

Dan po božiču, 26. decembra 2004, se je v Indijskem oceanu zgodil eden od najhujših potresov v zgodovini. Glavni sunek so zabeležili ob 00:58:53 po srednjeevropskem oziroma malo pred osmo uro zjutraj po lokalnem času (Wikipedia 2011d).

Potres je nastal v globinah pod oceanskim dnem na območju Javanskega globokomorskega jarka. Epicenter potresa so postavili v vulkansko-potresni pas, ki ga obkroža Tihi ocean in ga imenujemo »ognjeni obroč« oziroma, za boljše razumevanje, ob zahodni obali severnega dela indonezijskega otoka Sumatra (Vidrih 2005, 121-123).

Ocene magnitude potresa se precej razlikujejo, vendar je po končnih in uradnih podatkih USGS-ja (US Geological Survey) magnituda bila 9,1.

Potres so čutili prebivalci Indonezije, Bangladeša, Indije, Malezije, Maldivov, Mjanmara, Singapurja, Šrilanke in Tajske. Potres pa je v nadaljevanju povzročil nastanek cunamijev, ki so pustošili po južni in jugovzhodni Aziji in celo v Afriki. Prizadeli so: Indonezijo, Malezijo, Tajsko, Mjanmar, Šrilanko, Indijo, Maldive, Bangladeš, Somalijo, Kenijo, Sejšele in Tanzanijo (Vidrih 2005, 123).

Kmalu po potresu, približno pol ure pozneje, so prvi valovi zadeli ob obalo Indonezije, v višino so merili 9 metrov. Pokrajina, ki so jo valovi prizadeli najbolj, se imenuje provinca Aceh na otoku Sumatra. Valovi so prodrli globoko v notranjost. Uro pozneje so valovi dosegli Šrilanko ter nekaj minut zatem še Tajsko. Pozneje so cunamiji opustošili še Indijo in prišli celo do afriške celine. Valovi so bili visoki med 5 in 10 metrov in so udarjali ob obalo v razmiku nekaj minut (Wikipedia 2011h).

Podatki o tem, koliko ljudi je dejansko izgubilo življenje, so nezanesljivi. Strokovnjaki so ocenili, da je v naravni nesreči, ki se je zgodila 26. decembra

2004, umrlo okoli 230.000 ljudi. Ogromno ljudi je bilo pogrešanih, veliko jih je verjetno utonilo, ko so se pojavili cunamiji. Najbolj prizadeta država je bila Indonezija, ocenjujejo, da je tam umrlo okoli 170.000 ljudi. Na Šrilanki je umrlo okoli 35.000 ljudi, 18.000 ljudi je umrlo v Indiji, 8.000 pa na Tajskem. Med žrtvami pa so bili tudi številni turisti (Wikipedia 2011d).

Cunamiji, ki so se premikali z veliko hitrostjo, so pod seboj pometli vasi, turistična letovišča, ribiške vasi in na tisoče domov. Voda je odplaknila hiše, mostove, ceste, vodovodno in električno napeljavo, ladje, kmetijske površine in drugi infrastrukturo. Ogromno ljudi je ostalo brez strehe nad glavo, osnovnih sredstev za preživetje in svojcev. Cunami je povzročil ogromno gmotno škodo, brez strehe nad glavo pa je ostalo skoraj dva milijona ljudi. Nastalo škodo so ocenili na deset milijard dolarjev, še posebno pa je bil prizadet turizem (RTV SLO 2010).

5.1.2 Dogajanje v Indoneziji

Indonezija je bila ena izmed najbolj prizadetih držav ob silovitem potresu ter cunamijih 26. decembra 2004. Naravna katastrofa je prizadela otok Sumatra, in sicer provinco Aceh in provinco Severna Sumatra. Provinca Aceh je najprej utrpela škodo na zahodni obali (mesta: Meulaboh, Calang ...), pozneje na območju okoli glavnega mesta Banda Aceh ter nazadnje še na severni obali (Eye on Aceh 2005, 3).

Cunamiji so prizadeli okoli 500 km obalnega pasu v provinci Aceh, poleg tega pa so poškodovali tudi notranjost otoka. Po nekaterih ocenah je bil škoda vidna 5 km stran od obale v notranjosti (Wlharta in drugi 2008, 87).

Območje, ki ga je potres in pozneje še cunami najbolj prizadel, se imenuje provinca Aceh. Pokrajina, ki leži na otoku Sumatra, je bila tudi prva na udaru. Tam živeči so začutili močan potres, ki je zamajal stavbe in hiše. Veliko lokalnih prebivalcev je hitelo na ulice, misleč, da je najhujše že za njimi. Medtem ko so ekipe lokalnih ljudi začele organizirati takojšnjo pomoč prizadetim v potresu, so se proti njim že začeli pomikati visoki popotresni valovi. Ko so dosegli obalo, približno pol ure po potresu, so uničili vse, kar jim je bilo v napoto. V nekaj

minutah so odnesli ter uničili čolne, hiše, avtomobile ter odplaknili ogromno ljudi, ki so bili v bližini. Valovi so se pojavljali v razmiku tridesetih minut, po nekaterih podatkih je bil tretji val najhujši. Pozneje so se valovi umirili in udarjali ob obalo z manjšo močjo, dokler niso v naslednjih urah dokončno usahnili (Jayasuriya in McCawley 2010, 1-2).

Veliko škode je nastalo tudi na prometnih povezavah, na cestah, letališčih ter pristaniščih. Glavna prometnica vzdolž zahodne obale, ki je povezovala glavno mesto Banda Aceh s krajem Meulaboh in naprej s krajem Medan (provinca Severna Sumatra), je bila močno poškodovana, večino ceste je odplaknilo ali pa je bila prekrita z blatom. Poleg tega je bilo uničenih veliko mostov, poškodbe pa so bile vidne tudi na letališčih in pristaniščih. Poškodovano je bilo glavno letališče v provinci, v mestu Banda Aceh, ki je samo delno obratovalo, med drugim zaradi poškodovanega stolpa za zračno kontrolo letenja. Tudi letališče v mestu Meulaboh se ni izognilo posledicam naravne nesreče, vzletno-pristajalna steza je bila polna razpok. Druga manjša letališča pa niso bila primerna za pristajanje večjih letal, kar posledično pomeni, da je bil letalski transport močno ohromljen. Ne nazadnje, poškodovane so bile tudi luke, in sicer na severnem in zahodnem delu otoka (Wiharta in drugi 2008, 87-88).

Navidezno močne zgradbe so bile porušene, ladje je odtrgalo od privezov in jih odneslo na vrh porušениh stavb. Na tisoče trupel je ležalo vsepovsod. Trinajst okrožij province Aceh je bilo poškodovanih, od tega šest hudo. Pitna voda je bila onesnažena. Bolnišnice in klinike so bile ali poplavljene, porušene ali pa so bile tako močno poškodovane, da so bile neoperativne. Prekinjene so bile tudi električne ter telekomunikacijske povezave (Eye on Aceh 2006, 5).

Največ škode je bilo znotraj zasebnega sektorja, okoli 71 %, ostalih 29 % pa znotraj javnega sektorja. Največ poškodb so utrpeli hiše oziroma bivališča, skoraj tretjino vse škode. Veliko škode je bilo na infrastrukturi ter na produktnem sektorju. Gospodarsko izgubo so zabeležili na kmetijskih in poljedelskih površinah, v sektorju ribolova, na področju trgovine ter drugih sektorjih, ki so zaposlovali delovno silo. Cunami je prizadel tako revne prebivalce kot tudi tiste bolj premožne. Največ žrtev je bilo med ženskami in otroci. Kot primer, v manjši vasi, ki nosi ime Padan Datar, je umrlo skoraj 80 % ženske populacije. Na

splošno, v celotni provinci, pa naj bi umrlo okoli 60 % ženske ter 40 % moške populacije (Scheper in drugi 2006, 22-23).

5.1.3 Problemi, ovire in varnostno vprašanje v Indoneziji neposredno po katastrofi

Kmalu po naravni nesreči se pokažejo prvi problemi, težave ter ovire, ki v nadaljevanju močno ovirajo dostavo ter koordinacijo humanitarne pomoči. Gre za prikaz ovir pred začetkom humanitarne akcije.

Pomanjkanje informacij

V začetni fazi humanitarnega odziva je bilo pomanjkanje informacij o obsegu naravne katastrofe precej pereč problem. Do tega pa je prišlo zaradi precejšnjega uničenja infrastrukture in komunikacijskih povezav. Potrebovali so en teden, da so znova usposobili prve telefonske linije. V prvih dneh je bila uporaba satelitov edina možnost vzpostavitve telefonskih povezav. Zaradi omenjenih težav so se v prvih dneh zaman trudili vzpostaviti povezave z ljudmi na najbolj prizadetih območjih in na ta način dobiti informacije, kako hude so razmere in kaj dejansko potrebujejo (Schulze 2005, 4).

Poškodovana infrastruktura

Večina pisarn lokalnih oblasti je bila uničenih, državna administracija pa je bila zdesetkana. Samo polovica državnih uslužbencev je preživela. Glavna žila v cestnem omrežju, ki je bila zgrajena ob zahodni obali province, je bila poškodovana in pretok prometa je bil prekinjen. Poškodbe so bile vidne na sami cesti, na nekaterih območjih je odplaknilo kar cele kose cestišča. Poleg tega pa je bilo uničenih še veliko mostov. Določene vasi so bile popolnoma odrezane od sveta, nekatere pa celo izbrisane z zemljevida. Obsežna površina zemlje je bila poplavljenjena. Treba pa je omeniti tudi letališča, ki so pomembna vstopna točka mednarodne humanitarne pomoči. Poškodbe so bile vidne na dveh letališčih, v mestu Banda Aceh ter v mestu Medan. Poleg tega pa je imelo letališče v Bandi Aceh še težave s poškodbo kontrolnega stolpa ter s premajhno količino kontrolorjev na letališču (Schulze 2005, 4-5).

Varnostno vprašanje

Provinca Aceh je bila dolgo časa zaprta za mednarodno skupnost ter tudi druge prebivalce Indonezije, predvsem zaradi oboroženih spopadov. Po naravni katastrofi so se razmere nekoliko umirile, a je bilo izrednega pomena biti previden, saj je bila varnostna situacija zelo negotova. Indonezijske vojaške enote humanitarnim organizacijam niso dovolile svobodnega gibanja po celi provinci, saj so bile zaskrbljene zaradi potencialnih varnostnih incidentov. Določeni deli province so bili pod nadzorom indonezijskih vojaških enot in so jih drugi humanitarni akterji smeli obiskovati samo v spremstvu omenjenih enot (Wiharta in drugi 2008, 88).

6 ODZIV AKTERJEV OB NARAVNI KATASTROFI V INDONEZIJI

6.1 Lokalni in državni odziv

Prvi, ki so se odzvali na naravno nesrečo s postavljanjem začasnih zavetišč, so bili lokalni prostovoljci, študentje, predstavniki mošej in lokalne nevladne organizacije. To so bili prvi znaki pomoči (Bennett in drugi 2006, 10).

Predsednik Indonezije, Susilo Bambang Yudhoyono, se je odzval s takojšnjim pozivom svojim ministrom in njihovim oddelkom, naj poskrbijo za najnujnejšo pomoč prizadetim. Naročil je zdravstveno oskrbo, nujna zatočišča, oskrbo s hrano ter odeje (OCHA 2004a).

Še isti dan je oznanil, da je omenjeni dogodek povzročil nacionalno katastrofo. V državi so se aktivirali že omenjeni mehanizmi pomoči tako na ravni države kot tudi na ravni provinc ter okrožij. Glavno vlogo je pričakovano dobil odbor BAKORNAS PBP-ja, ki ga je vodil podpredsednik države Jusuf Kalla. Predsednik države je odboru BAKORNAS PBP-ja dodelil nalogo aktiviranja vseh razpoložljivih virov v najbolj prizadeti provinci, provinci Aceh. Gre predvsem zato, da je omenjeni odbor dobil nalogo, da v prvi vrsti poskrbi za takojšnjo pomoč v obliki reševanja in iskanja ponesrečencev, dostave hrane, zatočišč in nujne medicinske oskrbe ter tudi za pokopavanje že umrlih (Masyrafah in McKeon 2008, 4).

Odbor BAKORNAS PBP-ja je takoj prevzel nadzor nad situacijo in postal med drugim glavni zastopnik za donatorje v Džakarti. Ko je postalo jasno, kakšne razsežnosti ima omenjena nesreča, je bil podpredsednik Jusuf Kalla poslan v provinco Aceh, in sicer 28. decembra (Bennett in drugi 2006, 6).

Podpredsednik je bil poslan v provinco Aceh z namenom, da pomaga lokalnemu vodstvu pri ocenjevanju škode. Po prihodu je bilo kmalu jasno, da je prišlo do kolapsa lokalnega vodstva za upravljanje ob naravnih nesrečah, skupaj z veliko večino drugih uradnikov, vojsko ter policijo (Scheper in drugi 2006, 24).

Po videnem na prizadetem območju se je vodja BAKORNAS PBP-ja hitro odločil okrepiti nadzor nad humanitarnimi operacijami tudi na ravni province. Za vodenje SATKORLAK PBP-ja v provinci Aceh, v glavnem mestu Banda Aceh, je bil imenovan Alvi Šihab, minister koordinator za socialne zadeve. Poslan je bil iz Džakarte 28. decembra po navodilih podpredsednika Jusufa Kalle. Kmalu je postalo nejasno, kdo dejansko vodi in kdo ima oblast nad operacijami. Medtem ko se je SATKORLAK PBP počutil kot dejanski vodja pri samih operacijah pomoči, so oblasti v Džakarti trdile, da je omenjena agencija pod njihovim neposrednim nadzorom. Poleg tega pa je bil aktiviran še en SATKORLAK PBP, in sicer v provinci Severna Sumatra v mestu Medan pod vodstvom guvernerja province. Z dvema operativnima SATKORLAK PBP-jema je pozneje prihajalo do zapletov. Zaradi dveh vstopnih točk za mednarodne akterje je prišlo do težav pri koordinaciji in nadzoru, ker ni bilo splošnega ter neposrednega pregleda (Wiharta in drugi 2008, 90).

V času naravne nesreče je bilo v provinci Aceh negotova varnostna situacija. Gibanje GAM se je borilo za svojo neodvisnost z indonezijsko oblastjo ter njenimi vojaškimi silami (TNI). Posledično je bilo v tem času na prizadetem območju večje število vojaškega osebja, vendar je veliko število vojakov zaradi nesreče izgubilo življenje. Poleg tega pa je bilo uničene tudi veliko njihove opreme. Ne glede na omenjeno je okoli 15.000 pripadnikov indonezijskih vojaških enot dobilo nove naloge, tj. pomagati prizadetim v sodelovanju z odborom BAKORNAS PBP-ja. Poleg tega pa so pripadniki GAM-a v tem času oznanili enostransko premirje in se pridružili reševanju in dodeljevanju pomoči. Kmalu zatem so priskočili na pomoč še prostovoljci iz lokalne ter državne oblasti, človekoljubnih organizacij ter drugih skupnosti z vseh območij Indonezije (Eye on Aceh 2006, 6).

Indonezijskim vojaškim enotam je bila dodeljena naloga sodelovanja z lokalnimi oblastmi, da skupaj čim prej dosežejo prizadete ljudi, jih oskrbijo z najnujnejšo pomočjo ter evakuirajo ranjene. Pomagali so tudi pri odstranjevanju trupel z namenom preprečiti možne epidemije. Vojaške enote so v namene reševanja začele uporabljati amfibijska vozila ter bagre. Poleg omenjenega je bilo na vrhu dnevnega reda še čiščenje cest za nadaljnja popravila ter gradnja začasnih

mostov, da se čim prej poveže z jugozahodnim delom province (Wiharta in drugi 2008, 91).

Po provinci Aceh so se zelo hitro razširili lokalni koordinacijski in podporni centri (poskos), ki naj bi se ukvarjali z logistiko dostave humanitarne pomoči. Zagotavljali so tudi hrano, pijačo in zdravstveno oskrbo, nekateri pa so delovali kot neformalni centri za sledenje. Povezovali so preživele ter dajali informacije o mrtvih in pogrešanih. Te centre so vodile lokalne nevladne organizacije, študentske skupine, organizacije skupnosti ter tudi TNI in policija. A vseeno niso bili v veliko pomoč, predvsem pri iskanju, dajali so samo več ali manj upanja (Eye on Aceh 2005, 9).

29. decembra je BAKORNAS PBP v Džakarti oblikoval posebno koordinacijsko enoto, ki je bila poslana v Aceh. Sestavljalo jo je 156 članov ministrstva za notranje zadeve. Njihova naloga je bila pomagati pri koordinaciji humanitarne pomoči na terenu ter vzpostaviti t. i. »komandna mesta« oziroma sistem kriznega centra, ki naj bi usklajeval nujni odziv na ravni okrožja. *Ad hoc* ukrepi so bili sprejeti z namenom, da omenjeni kadri poskušajo uravnavati precejšen odziv agencij tako na ravni države kot tudi na ravni province. Kot so pozneje poročale mnoge mednarodne organizacije, je bilo videti zelo malo koordinacije ter svetovanja neposredno iz Džakarte (Scheper in drugi 2006, 24).

Le nekaj dni po naravni katastrofi se je odzval tudi indonezijski Rdeči križ (PMI). Omenjena organizacija je predhodno že delovala v provinci Aceh, kar posledično pomeni, da je imela na razpolago določena komunikacijska in logistična sredstva ter zaloge pomoči. PMI je deloval v sklopu Mednarodnega odbora Rdečega križa in je začel razdeljevati humanitarno pomoč 28. decembra. Predstavniki in prostovoljci Rdečega križa so v prvih dneh razdelili večje količine oblačil in sredstev za osebno higieno in hrano ter lokalnim klinikam priskrbeli osnovno opremo za zdravljenje ranjenih ljudi. Med drugim so dostavljali tudi pitno vodo. Zgoraj omenjene aktivnosti so potekale dnevno od njihovega prihoda (ICRC 2009).

6.2 Mednarodni odziv

Novice o naravni nesreči leta 2004 so hitro obkrožile svet. Podatki o razsežnosti katastrofe so prihajali iz vseh prizadetih držav, z izjemo Indonezije oziroma najbolj prizadete province, province Aceh. Kakšna je bila dejanska situacija na prizadetih območjih Indonezije, je bilo v prvih dneh redko zaslediti (Eye on Aceh 2005, 5).

Provinca Aceh je bila za mednarodne organizacije zaprta prva dva dni po potresu. Do tega je prišlo zaradi negotovih varnostnih razmer ter miselnosti državne ter lokalne oblasti, da lahko sami poskrbijo za prizadete. A je kmalu postalo jasno, da to vseeno ne bo izvedljivo in da bo glede na obseg naravne nesreče zunanja pomoč nujna. Uradno so zanjo zaprosili 28. decembra in še isti dan proti večeru je bila provinca odprta za mednarodne humanitarne organizacije, ki so v velikem številu že čakale v bližini, in ko se je prižgala zelena luč, so preplavile prizadeto območje. Indonezijska oblast je svoje zaprosilo za mednarodno asistenco naslovila tako na OZN kot tudi druge akterje, a predvsem na OCHA, ki naj bi pomagal pri koordinaciji mednarodne humanitarne pomoči (Eye on Aceh 2006, 6).

Ko so provinco končno odprli za vse, se je pokazala prava slika. Prišli so mediji, prišle so mednarodne humanitarne organizacije, prostovoljci itd. Takrat so ljudje s celega sveta spoznali, da je stanje v Indoneziji zares pretresljivo. Ogromno ljudi je umrlo, številne zgradbe so bile porušene, večja površina kopnega je bila preplavljena in uničena je bila infrastruktura (Eye on Aceh 2005, 6).

6.2.1 Prihod tujih vojaških enot s potrebno mehanizacijo

V prvih dneh so vojaške enote iz tujih držav močno pripomogle k izboljšanju razmer. Ko so indonezijska oblast ter njene vojaške enote spoznale, da je situacija resna in da bodo potrebovali zunanjo pomoč, so pozdravili prihod mednarodne skupnosti in, kot že omenjeno, predvsem prihod vojaških enot iz drugih držav. Tukaj gre predvsem omeniti vojaške zmogljivosti iz Avstralije, Singapurja, Združenih držav Amerike, Malezije ter Nove Zelandije. Omenjene države so svojo pomoč poslale hitro, v prvih dneh, ko se je provinca Aceh

odprla. Vojaške enote iz omenjenih držav so prišle predvsem tudi na prošnja indonezijske oblasti, ki se je odločila, da prosi za pomoč države, s katerimi že ima določene vezi in ki že poznajo indonezijsko kulturo ter njihove institucije. Omeniti je treba predvsem vojaške enote Singapurja, Avstralije in Malezije. Gre za dolgoletno povezanost med državami, ki je predvsem v prvih dneh olajšala komunikacijo in sprejetje zunanjih vojaških enot v Indoneziji. V prvih dneh je bila njihova naloga preprosta. Pomagali so pri reševanju in iskanju ter evakuaciji ponesrečencev, poskušali pa so tudi stabilizirati razmere. Dostavljali so nujne življenjske potrebščine, oskrbovali ljudi z začasnimi zatočišči, čistili ceste ter odstranjevali trupla in s tem preprečevali izbruh epidemij. Ne samo, da so pomagali pri reševanju, prinesli so tudi svojo opremo, opremo, ki je bila nujno potrebna. Omeniti je treba predvsem transportne zmogljivosti, helikopterje. V svojih nalogah so bili v nenehnem stiku z domačimi vojaškimi enotami, s katerimi so sodelovali pri svojih nalogah. Predvsem pa je bilo pomembno, da so sprejeli njihovo vlogo glavnega koordinatorja znotraj vseh vojaških enot. Dnevno so se srečevali na sestankih, kjer so določali prioritete naloge (Wiharta in drugi 2008, 91-92).

Vojaške enote Avstralije

Avstralske vojaške enote so bile ene izmed prvih, ki so prišle pomagat v provinco Aceh. Humanitarno pomoč so transportirali iz letališča Medan ali iz letališča v Džakarti. Po nekaterih podatkih so celo bili prvi, ki so dobili dovoljenje indonezijske oblasti za pristajanje na letališču Banda Aceh. Prinašali so humanitarno pomoč in izvajali zdravniško evakuacijo ranjenih ljudi iz Aceha. S seboj so imeli tudi zdravniške ekipe, prinesli so opremo za čiščenje vode ter zalogo pitne vode za prizadete ljudi. Postavili so si dve bazi, in sicer v mestu Banda Aceh ter v mestu Medan. Vseskozi so sodelovali z indonezijskimi vojaškimi enotami, zaradi predhodnega sodelovanja in povezav so poznali indonezijski jezik ter delno tudi indonezijsko kulturo (Schulze 2005, 6).

Vojaške enote Singapurja

Tudi vojaške enote Singapurja so se hitro odzvale. Prvo letalo z nujno humanitarno pomočjo je pristalo 28. decembra na letališču Medan. Dan pozneje

so iz Medana v Bando Aceh poslali helikopterje skupaj z zdravniško ekipo. Singapurske enote so potem do konca decembra priskrbele še več helikopterjev, medicinskega osebja, inženirjev ter druge opreme. Svojo pomoč so nudili v Bandi Aceh, Medanu in predvsem na območju Meulaboha, ki je bil močno poškodovan ob naravni katastrofi. Postavili so začasno pristajalno ploščad na morju za helikopterje, ki je bila v veliko pomoč pri dostavi nujne humanitarne pomoči ob dejstvu, da je bilo na celini poškodovanih in preplavljenih ogromno cest in mostov (Wiharta in drugi 2008, 92-93).

Ameriške vojaške enote

Ameriške vojaške enote so bile na začetku v nekoliko drugačnem položaju kot, denimo, vojaške enote Avstralije ali Singapurja. Najprej zato, ker so pretrgale stike z indonezijskimi vojaškimi enotami v letu 1991 in od takrat niso več sodelovali. Drugi razlog pa se skriva v tem, da so ameriške vojaške enote veliko bolj samozadostne kot katerekoli druge in po navadi izvajajo operacije brez sodelovanja z drugimi (Schulze 2005, 7).

Svojo bazo so postavili v Medanu. Prva večja operacija ameriške vojske se je zgodila 31. decembra, ko je prišla letalonosilka, in sicer ob obalo province Aceh. Še isti dan so potem organizirali dostavo nujne humanitarne pomoči s helikopterji. V nadaljevanju je potem prišlo še več njihovih ladij, helikopterjev, s pomočjo katerih so dostavljali hrano in evakuirali ranjene ljudi na območju zahodnega dela province Aceh (Wiharta in drugi 2008, 93).

6.2.2 Prihod drugih mednarodnih akterjev

V nadaljevanju so predstavljene predvsem mednarodne nevladne organizacije, ki so se razmeroma hitro odzvale na naravno katastrofo. Pomembno pa je omeniti, da so se humanitarne organizacije, posamezniki, prostovoljci in države odzvale v velikem številu, vendar vseh enostavno ni mogoče naštetih in predstaviti.

Organizacija Zdravniki brez meja (MSF)

Zdravniki brez meja so opravljali določene aktivnosti v Indoneziji že pred naravno katastrofo, in sicer so pomagali obolelim z infekcijskimi boleznimi ter žrtvam oboroženih spopadov ter naravnih nesreč. Prva ekipa MSF-ja je prišla v Bando Aceh 28. decembra, kjer so začeli izvajati pomoč na terenu ter v bolnicah. V nadaljevanju tedna so potem priskrbeli še dodatne količine medicinskih sredstev, sanitetnega materiala ter drugo humanitarno pomoč ter celo helikopterje. Poleg tega pa je v provinco prišlo še precejšnje število zdravnikov, sester, psihologov, pripeljali so tudi nekaj logistične opreme (Doctorswithoutborders 2005).

Organizacija World Vision (WV)

Organizacija WV se je odzvala hitro in poslala prve ekipe v prizadeto provinco Aceh dva dneva po katastrofi. Uspeli jim je hitro mobilizirati najnujnejšo humanitarno pomoč in v naslednjih nekaj tednih so dostavljali higienske pripomočke, gospodinjska sredstva (odeje, obleke ...) ter druge stvari (World Vision 2007, 4).

Organizacija Mercy Corps (MCI)

Proti koncu prvega tedna se je pojavilo vedno več mednarodnih humanitarnih organizacij, ki so dobivale vidnejšo vlogo. Kot je razvidno iz poročil OCHA-ja (OCHA 2005g), se med drugimi pojavi organizacija Mercy Corps International (MCI), ki naj bi pomagala na področjih, kot so: oskrba z vodo, zagotovitev ustreznih zatočišč ter zdravstvena oskrba.

Organizacija JRC (Jesuit Refugee Service)

JRC se pojavi na prizadetem območju, podobno kot MCI, proti koncu prvega tedna. Priskrbijo najnujnejšo medicinsko in gospodinjsko opremo (OCHA 2005g).

7 URAD ZA USKLAJEVANJE HUMANITARNIH DEJAVNOSTI (OCHA)

OCHA je urad, ki deluje v sklopu sistema OZN-ja, zato ga je treba tako tudi predstaviti. Umestitev znotraj sistema OZN-ja je pomembna predvsem zato, ker je sistem izredno povezan in je sodelovanje med uradi in agencijami dnevna rutina. V nadaljevanju so potem predstavljeni tudi najpomembnejši organi in programi OZN-ja ter specializirane agencije, ki so z OZN-jem tesno povezane. Pri odzivu na naravno katastrofo je prikazana omenjena povezanost med akterji sistema OZN-ja. Največja pozornost pa je seveda namenjena samemu OCHA-ju, ki je predstavljen, pozneje je prikazana njegova intervencija po naravni katastrofi v Indoneziji.

7.1 Splošna predstavitev humanitarnega sistema OZN-ja

Organizacija združenih narodov, krajše Združeni narodi, s kratico OZN ali ZN, je mednarodna organizacija, katere članice so skoraj vse države sveta (Wikipedia 2011f).

Ustanovljena je bila 24. oktobra 1945 hkrati z ratifikacijo Ustanovne listine Združenih narodov. Zamisli o takšni organizaciji segajo v drugo svetovno vojno, temeljni namen ustanovitve je bil urejanje povojnega mednarodnega sistema. Delovanje OZN-ja posega na različna področja, kot so varnost, socialno-ekonomski razvoj, človekove pravice, humanitarne dejavnosti, razvoj mednarodnega prava (Urad vlade RS za informiranje).

OZN si prizadeva za svetovni mir, širi prijateljstvo med vsemi narodi ter podpira gospodarski in družbeni napredek. OZN ima osrednjo vlogo pri zmanjševanju mednarodnih napetosti ter preprečevanju konfliktov in že obstoječih sporov. Zanima se za okolje, vesolje in morsko dno. Pomaga pri izničenju mnogih bolezni in povečanju proizvodnje hrane. Skrbi za begunce, jih ščiti, povečujejo pismenost in se hitro odziva na naravne katastrofe, ščiti in promovira pa tudi pravice posameznika prek vzpostavljanja globalnega standarda človekovih pravic (Društvo za Združene narode za Slovenijo).

Z ustanovno listino je bila določena tudi organizacijska struktura. OZN sestavlja šest organov: generalna skupščina, varnostni svet, ekonomski in socialni svet, skrbniški svet, meddržavno sodišče in sekretariat (Wikipedia 2011f).

OZN posveča vse večjo pozornost zagotavljanju humanitarne pomoči državam in ljudem, ki so jih prizadele naravne in druge nesreče, in sicer s svojim sistemom za pomoč ob nesrečah. Sistem vključuje operativne agencije, koordinacijske organe in postopke ter vzpostavlja povezavo z mednarodnimi in nacionalnimi, vladnimi in nevladnimi organizacijami, ki so pripravljene pomagati prizadetim državam ob nesrečah. Humanitarna pomoč mora biti učinkovita, hitra, usklajena in usmerjena v poznejšo obnovo in razvoj. Ena od glavnih nalog OZN-ja je tudi izboljšanje učinkovitosti in hitrosti zagotavljanja mednarodne humanitarne pomoči ter krepitev povezanosti nacionalnih in mednarodnih virov pomoči. Za učinkovito mednarodno pomoč ob večjih nesrečah so potrebni načrtno usklajevanje, dobra logistika, prodorna humanitarna diplomacija in učinkovito zagotavljanje finančnih in materialnih sredstev (Jeraj 1998a, 230).

Za izvajanje zgoraj omenjenih nalog so v OZN-u vzpostavili poseben sistem organov in postopkov. Generalni sekretar OZN-ja imenuje podsekretarja za humanitarne zadeve (Under Secretary General for Humanitarian Affairs), ki opravlja tudi nalogo glavnega usklajevalca OZN-ja za humanitarne zadeve (Emergency Relief Coordinator – ERC). ERC organizacijsko sodi v sekretariat generalnega sekretarja OZN-ja. V sistemu OZN-ja je ERC glavni svetovalec za humanitarno politiko in diplomacijo, glavni usklajevalec humanitarne pomoči ter v odnosu OZN-ja do držav in organizacij zastopa humanitarne zadeve. Tesno sodeluje z vodilnimi v operativnih agencijah, z večjimi nevladnimi organizacijami, vladami držav in medvladnimi ter vladnimi humanitarnimi organizacijami. Generalnemu sekretarju svetuje v primeru nesreč in drugih kriznih razmerah, ko so potrebne humanitarne akcije. Zelo velik del nalog izvaja prek svojega urada – Urada OZN-ja za usklajevanje humanitarnih dejavnosti (OCHA) in Stalnega medagencijskega komiteja za humanitarne zadeve (IASC), katerega predsednik je (Jeraj 1998a, 230).

Urad OCHA-ja koordinira dejavnosti sistema OZN-ja v primeru naravnih, ekoloških in tehnoloških nesreč, spodbuja, usklajuje in opravlja dejavnosti za

učinkovitejše preprečevanje nesreč in zmanjševanje njihovih posledic ter za boljše reševanje in zagotavljanje pomoči. Odgovoren pa je tudi in predvsem za usklajevanje hitrega ter učinkovitega odziva mednarodne skupnosti ob nesrečah (Jeraj 1998a, 230).

IASC je usklajevalno telo, ki ga vodi ERC, sestavljajo pa ga predstavniki operativnih agencij in s humanitarnega stališča pomembnejših mednarodnih ter nacionalnih vladnih in nevladnih organizacij. IASC ima za bolj operativno delovanje predsedstvo (IASC Standing Committee), ki ga prav tako vodi ERC, sestavljajo pa ga samo vodilni predstavniki UNCHR-ja (Urad visokega komisarja OZN-ja za begunce), WFP-ja (Svetovni program prehrane), UNICEF-a (Sklad OZN-ja za pomoč otrokom), UNDP-ja (Program OZN-ja za razvoj), predstavnik Rdečega križa in skupni predstavnik nevladnih organizacij. IASC sprejema usmeritve in odločitve o dejavnostih celotnega sistema OZN-ja za pomoč ob posameznih nesrečah, odloča o prednostnih nalogah in ciljih ter usklajuje dejavnosti za pomoč. IASC tudi usklajuje sodelujoče pri zagotavljanju kompleksne dolgoročne pomoči posameznemu območju. To usklajevanje imenujejo proces za usklajevanje poziva na pomoč (CAP), njegov rezultat pa je usklajen poziv za pomoč. To je kompleksen projekt, ki vključuje posledice določene nesreče, dosedanje pomoči in njene rezultate, sprotne in nove programe, njihovo ceno in prošnjo darovalcem za pomoč v denarju, materialu in storitvah. Prav usklajevanje je glavni smisel IASC-ja. Vsaka od operativnih agencij ima namreč natančno določeno delovno področje. Humanitarne organizacije opravljajo določene vrste dejavnosti, posledice nesreč pa so izjemno kompleksne in zato bi razdrobljena in nepovezana pomoč pomenila več težav kot koristi, kar se je v preteklosti večkrat izkazalo. S takšnim usklajevanjem in ureditvijo, ki jo opisujemo, je pomoč ob nesrečah celovit projekt; usklajevanje dejavnosti bi lahko poimenovali projektno vodenje pomoči ob nesrečah (Jeraj 1998a, 230).

7.1.1 Druge agencije v sklopu sistema OZN-ja

Med operativne agencije sodijo nekateri organi in programi OZN-ja ter specializirane agencije, ki so z OZN-jem tesno povezane.

Sklad OZN-ja za pomoč otrokom (UNICEF)

Edina organizacija znotraj sistema OZN-ja, ki se posveča izključno otrokom. Nastala je leta 1946, da bi po 2. svetovni vojni nudila pomoč otrokom v porušeni Evropi. Danes UNICEF brani, zastopa in podpira pravice otrok. Skrbi za preživetje, zaščito in kakovosten razvoj otrok v več kot 150 državah po svetu. Otrokom zagotavlja pitno vodo, ustrezno prehrano, zdravstveno oskrbo, osnovno izobraževanje, zaščito pred izkoriščanjem in nasiljem ter nujno pomoč v kriznih razmerah. V manj razvitih državah sveta deluje prek svojih uradov na terenu, v razvitih državah pa deluje prek nacionalnih odborov. Poleg tega ima osem regionalnih uradov, ki usklajujejo delo na posameznih celinah ali v večjih regijah. Delovanje UNICEF-a je predvsem usmerjeno k dolgoročnim razvojnim programom pomoči otrokom. Sodeluje s partnerskimi organizacijami, vladami, nevladnimi organizacijami ter lokalnimi skupnostmi. Odziva pa se tudi na krizne razmere (npr.: naravne nesreče). V tovrstnih razmerah je sposoben v 24 urah zagotoviti nujno pomoč na kateremkoli koncu sveta. UNICEF se financira izključno iz prostovoljnih prispevkov vlad, posameznikov, podjetij in nevladnih organizacij. Centralno-nabavna služba se nahaja v Københavnu, kjer je tudi osrednje skladišče (Jeraj 1998, 231; UNICEF).

Svetovni program prehrane (WFP)

WFP je največja agencija na svetu, ki se bori proti lakoti. Ljudi oskrbuje s hrano ob nesrečah in krizah. Nastala je leta 1962. Sledi viziji, da ima vsak človek vsak trenutek omogočen dostop do hrane, ki mu zagotavlja aktivno in zdravo življenje. Sodeluje z drugimi agencijami znotraj OZN-ja, z vladami, z nevladnimi organizacijami ter drugimi. Cilji WFP-ja so: reševati življenja ter zaščititi preživele ob humanitarnih krizah; biti ustrezno pripravljen na humanitarne krize; obnoviti pogoje za življenje po krizi; zmanjševati lakoto po vsem svetu; krepiti zmogljivosti držav v boju proti lakoti. WFP se financira izključno iz prostovoljnih

prispevkov vlad, korporacij ter posameznikov. Glavna pisarna WFP-ja se vse od ustanovitve nahaja v Rimu (WFP).

Svetovna zdravstvena organizacija (WHO)

WHO je organizacija, ki ima vodilno vlogo na področju zdravstvenih zadev na globalni ravni. Deluje znotraj OZN-ja kot ena izmed specializiranih agencij. Oblikuje zdravstvene raziskave, postavlja norme in standarde, oblikuje na dokazih temelječe politike, zagotavlja tehnično podporo državam in ocenjuje zdravstvene trende. Ustanovljena je bila 7. aprila 1948, kar je datum, ki se praznuje kot svetovni dan zdravja. Sedež ima v Ženevi, šest regionalnih uradov na različnih celinah ter številne pisarne znotraj držav. WHO vodi generalni direktor, najvišji organ odločanja pa je Svetovna zdravstvena skupščina. Ekipe WHO-ja so velikokrat poslani na teren: ob obsežnih izbruhih nalezljivih bolezni ali kot pomoč prizadetim ob naravni katastrofi. Velik del svojega časa posvetijo boleznim, ki so svetovno prepoznavne ter predvsem izredno nevarne oziroma lahko tudi smrtonosne: HIV/aids, tuberkuloza in malarija. Standardi, ki jih postavljajo in zagovarjajo, pomagajo ohranjati zdravo prehrano ter kakovost zdravil in cepiv. Ko onesnaženje vode in zraka pride do nevarne ravni, se kot neko merilo upošteva prav standarde WHO-ja. Njen glavni namen je pomagati vsem na svetu za čim boljše zdravje. WHO se v veliki večini financira iz prispevkov držav članic, nekaj pa dodajo še nevladne organizacije, zasebni sektor in drugi (WHO).

Mednarodna organizacija za migracije (IOM)

IOM je vodilna mednarodna medvladna organizacija na področju migracij. Je samostojna in ne sodi v sistem OZN-ja, je nepolitična humanitarna organizacija in ima predvsem operativni značaj. Njena osrednja naloga je nuditi mednarodno pomoč za vrste migracij: migrante, begunce, razseljene in druge osebe. Glavni organi organizacije so: generalni direktor, svet, izvršni odbor in večje število pododborov. IOM ima urade po celem svetu (Stalno predstavništvo RS pri uradu Združenih narodov).

Organizacija za prehrano in kmetijstvo (FAO)

FAO je mednarodna organizacija OZN-ja, ki je bila ustanovljena 1945. Sedež ima v Rimu ter urade in pisarne po celem svetu. Vodi jo generalni direktor. Glavne naloge organizacije so: zmanjšanje revščine in lakote; izboljšanje življenjskih pogojev podeželskega prebivalstva ter razvojna pomoč (Wikipedia 2011b).

FAO služi tako razvitim državam kot tudi državam v razvoju in deluje kot neke vrste nevtralni forum, kjer se vsi narodi zbirajo kot enakopravni z namenom doseči skupne dogovore. FAO je tudi vir znanja in informacij. Državam pomaga modernizirati in izboljšati dejavnost kmetijstva, gozdarjenja in ribolovne dejavnosti ter zagotoviti ustrezno prehrano za vse (FAO).

Urad visokega komisarja OZN-ja za begunce (UNCHR)

Urad visokega komisarja OZN-ja za begunce je bil ustanovljen leta 1950. Glavna naloga omenjenega urada je nudenje varstva beguncem ter reševanje begunskih vprašanj po celem svetu. Primarni cilj je zaščita pravic in splošna blaginja beguncev. Zavzema se za pravico, da lahko vsak posameznik svobodno išče zavetje v drugi državi z možnostjo svobodne vrnitve, lokalne integracije ali preselitve v tretjo državo. Pomaga tudi osebam brez državljanstev. Urad vodi visoki komisar za begunce, pomembno vloga pa ima tudi izvršni odbor. Sedež ima v Ženevi, po svetu pa ima veliko število pisarn ter osebja (UNHCR).

UNCHR je razvejana organizacija z dobrimi povezavami s humanitarnimi organizacijami, zalogami različnih potrebščin in izjemno veliko izkušnjami pri delu v zelo težkih in nevarnih razmerah (Jeraj 1998a, 231).

7.2 Predstavitev in delovanje OCHA-ja

7.2.1 Nastanek OCHA-ja

OZN in njegove agencije za zagotovitev pomoči so jedro mednarodnega humanitarnega sistema. Leta 1971 je generalni sekretariat OZN-ja vzpostavil

pisarno za koordinacijo pomoči ob nesrečah (UNDRO), leta 1991 pa so z namenom okrepitve odziva na kompleksne krize in naravne nesreče vzpostavili mesto glavnega usklajevalca OZN-ja za humanitarne zadeve (ERC). Z namenom institucionalne podpore ERC-ju, ki je pridobil status podsekretarja za humanitarne zadeve, je bil ustanovljen tudi oddelek za humanitarne zadeve (DHA). Namen DHA-ja je bila podpora podsekretarju s sedežem v New Yorku in Ženevi. Z reformo leta 1998 se je DHA reorganiziral in preimenoval v Urad OZN-ja za usklajevanje humanitarne dejavnosti (HOC).

Vlogo ERC-ja je vzpostavila Resolucija Generalne skupščine OZN-ja št. 46/182 leta 1991.

Resolucija predpisuje temelje današnje organiziranosti in splošna načela mednarodne reševalne in humanitarne pomoči (Torkar 2007, 197):

- vsaka država je zase odgovorna in glavna pri reševalnih dejavnostih in odpravljanju posledic naravne ali druge nesreče;
- spoštovanje suverenosti, ozemeljske celovitosti in nacionalne enotnosti posamezne države;
- nevtralnost, humanost in nepristranskost;
- humanitarna pomoč se lahko zagotavlja samo s privolitvijo prizadete države in načelno na osnovi zaprosila prizadete države.

7.2.2 Financiranje OCHA-ja

Glavni vir finančnih sredstev so prostovoljni prispevki držav članic, sledijo jim posamezni donatorji, kot je recimo Evropska komisija, ki pomembno vpliva na finančno stanje ter sredstva iz zasebnega sektorja. Prostovoljni prispevki dejansko pokrivajo okoli 95 % skupnega proračuna OCHA-ja, preostali del sredstev pa pridobijo iz rednega proračuna OZN-ja. Generalna skupščina sprejme redni proračun za obdobje dveh let. Vsaka država članica OZN-ja plača svoj prispevek skladno s formulo, ki upošteva relativni bruto domači proizvod (OCHA).

7.2.3 Skladi OCHA-ja

Krizni odzivni skladi (Emergency Responce Funds – ERFs)

Krizni odzivni skladi so bili ustanovljeni z namenom, da nevladnim organizacijam in OZN-ju zagotovijo hitre ter prilagodljive mehanizme financiranja znotraj določene države, ko se pojavi potreba po kratkoročni pomoči. Cilj je zagotoviti začetno pomoč, ko se pojavi nenadna krizna situacija, in s tem onemogočiti, da bi prišlo do zamud pri zagotavljanju ustrezne pomoči. Skladi ERF-ja so relativno majhni. Pojavljati so se začeli po letu 1997 (OCHA).

Skupni humanitarni skladi (Common Humanitarian Funds – CHFs)

Glavni cilj je zagotoviti zgodnje in predvidljivo financiranje za najbolj nujne humanitarne potrebe, ki so opredeljene in oblikovane znotraj CAP-ja. Skladi CHF-ja vzdržujejo nujno rezervo (običajno do 10 % celotnih sredstev) za odzivanje na nenačrtovane nujne potrebe zunaj CAP-ja. Vsi, ki so udeleženi v procesu CAP-ja, so tudi upravičeni do sredstev iz skladov CHF-ja. V primerjavi z ERF-jem, so sredstva, s katerim razpolaga CHF, bistvena večja (OCHA).

7.2.4 Drugi pomembni procesi OCHA-ja

Proces za usklajevanje poziva na pomoč (Consolidated Appeal Process – CAP)

CAP je veliko več kot samo poziv za denar. Je orodje za načrtovanje, izvajanje in spremljanje aktivnosti, ki jih uporabljajo humanitarne organizacije. Ko se pojavi krizna situacija, humanitarne organizacije delujejo pod eno streho in svoje pozive pošiljajo mednarodni skupnosti in donatorjem. CAP s pomočjo načrtovalnega mehanizma pomembno prispeva k razvijanju bolj strateškega pristopa pri oskrbi humanitarne pomoči. Spodbuja (koordinacijski mehanizem) večjo povezanost akterjev (vlade, humanitarne organizacije, donatorji, agencije OZN-ja, nevladne organizacije, Mednarodno gibanje Rdečega Križa in Rdečega polmeseca). CAP je ustanovljen z namenom, da pravočasno zagotovi ustrezno zaščito ter pomoč ljudem, ki to potrebujejo (OCHA).

Bliskoviti poziv (Flash Appeal)

Je orodje za oblikovanje usklajenega humanitarnega odziva v prvih treh do šestih mesecih po krizni situaciji. Poziv se sproži v sodelovanju z vsemi zainteresiranimi stranmi. Idealno bi bilo, če bi se poziv izdal v roku enega tedna po krizni situaciji. Zagotavlja strnjen pregled nujnih potreb za reševanje življenj, vključuje pa lahko tudi načrte za obnovo, ki se lahko izvedejo v časovnem okviru poziva (OCHA).

Skupni humanitarni akcijski načrt (Common Humanitarian Action Plan – CHAP)

Gre za strateški načrt humanitarnega odziva znotraj določene države ali pokrajine. Zagotavlja: oceno potreb; najboljše, najslabše in najbolj verjetne scenarije; identifikacijo vlog in odgovornosti, torej kdo, kaj in kje; jasno opredelitev dolgoročnih načrtov ter ciljev; okvir za spremljanje strategije ter pregled njene ustreznosti, če je potrebno. CHAP je temelj za razvoj skupnega poziva in posledično del CAP-ja (OCHA).

Sistem za sledenje finančnih transferjev (Financial Tracking System – FTS)

FTS je globalna ter realna baza podatkov, ki beleži vse prijavljene mednarodne humanitarne prispevke (vključno s prispevki nevladnih organizacij, Rdečega križa in Rdečega polmeseca, zasebnih donatorjev ...). Vsi podatki so zagotovljeni s strani donatorjev ali prejemnikov pomoči (OCHA).

7.2.5 Poslanstvo in naloga OCHA-ja

Poslanstvo OCHA-ja je izvedba in usklajevanje učinkovite humanitarne dejavnosti v sodelovanju z nacionalnimi in mednarodnimi akterji z namenom:

- lajšati človeško trpljenje ob nesrečah in izrednih dogodkih;
- zagovarjati pravice ljudi v stiski;
- podpirati pripravljenost in preprečevanje nesreč ter
- pospeševati trajnostne rešitve.

Naloga OCHA-ja je predvsem zagotavljati večjo usklajenost operativnih agencij in organizacij, ki si prizadevajo zagotoviti humanitarno pomoč, kjer je to

potrebno. OCHA nudi podporo podsekretarju pri zagotavljanju povezanosti humanitarnih dejavnosti na terenu. OCHA podpira delovanje podsekretarja pri pripravi ocene stanja posamezne pripravljenosti ali situacije po nesreči, pri pripravi načrtov ukrepanja in pri oblikovanju humanitarnih programov. OCHA zagotavlja odziv ob nesreči ali humanitarni krizi in podpira informacijske sisteme za povečanje učinkovitosti odziva in ima vzpostavljen sistem takojšnjega odziva ob večji nesreči ali humanitarni krizi. Sistem zajema 24-urni monitoring in sistem aktiviranja predhodno imenovanih strokovnjakov (Torkar 2007, 198).

7.2.6 Delovanje in organizacija OCHA-ja

Glavni koordinacijski del sistema OZN-ja za pomoč ob nesrečah je OCHA. Sistem se vzpostavi ob tistih nesrečah in kriznih razmerah, ko prizadete države same ne morejo zagotoviti vse potrebne reševalne in humanitarne pomoči ljudem in zaprosijo mednarodno skupnost za pomoč (Jeraj 1998b, 233).

OCHA je organiziran v okviru sekretariata generalnega sekretarja OZN-ja. Vodi ga podsekretar za humanitarne zadeve, ki je hkrati tudi glavni usklajevalec OZN-ja za humanitarne zadeve (ERC). OCHA je prostorsko in organizacijsko ločen na dva dela. Prvi, s sedežem v New Yorku, se ukvarja predvsem s političnimi vprašanji, humanitarno diplomacijo, razvojem, analizo, informiranjem o humanitarnih dejavnostih in njihovim spodbujanjem ter s sodelovanjem med posameznimi organi in programi OZN-ja ter specializiranimi agencijami. Drugi ima sedež v Ženevi in se ukvarja z operativnim delovanjem ob posameznih nesrečah in kriznih razmerah, ki zahtevajo usklajeno delovanje več organov in programov OZN-ja ter specializiranih agencij. Ukvarja se tudi z organiziranjem širše mednarodne pomoči (Jeraj 1998b, 233).

Najbolj operativni del OCHA-ja deluje v Ženevi in se imenuje Odsek za pomoč ob nesrečah in izrednih dogodkih (ESB) in je nastal po reorganizaciji Odseka za pomoč ob nesrečah (DRB). Ukvarja se predvsem z naravnimi, ekološkimi in tehnološkimi nesrečami oziroma s pripravami, organizacijo, posredovanjem in usklajevanjem reševalne in humanitarne pomoči prizadetim državam ob teh nesrečah. To izvaja s stalno dežurno službo in operativnim centrom,

regionalnimi pisarnami ter različnimi programi, skupinami in mehanizmi (Jeraj 1998b, 233; Torkar 2007).

7.2.7 Proces aktiviranja in zagotavljanja pomoči

Odločitev o tem, da bo prizadeta država zaprosila za mednarodno pomoč, najpogosteje sprejme njena vlada. Mednarodno skupnost o tem obvesti njeno ministrstvo za zunanje zadeve, ki sporočilo prenese v OZN v New Yorku ali Ženevi ali pa ga pošlje neposredno OCHA-ju. Podatke, ki bi morali biti v zaprosilu, je OCHA standardiziral. Po zaprosilu prizadete države za pomoč na mednarodni ravni se prvi odzove OCHA oziroma njegov ESB s stalno dežurno službo, ki začne obveščati mednarodno skupnost in organizira pomoč iz svojih virov. OCHA obvesti tudi ERC, ki glede na razmere začne usklajevati dejavnosti v IASC-u. Operativne agencije in nevladne organizacije v prizadeti državi začnejo vzpostavljati UNDMT, Skupino OZN za usklajevanje pomoči (UN Disaster Management Team). V njem so predstavniki vseh agencij OZN-ja in tujih nevladnih organizacij v državi. Če po nesreči pridejo v državo še druge agencije OZN-ja in nevladne organizacije, velja pravilo, da svoje dejavnosti usklajujejo v okviru UNDMT-ja. Naloga UNDMT-ja je, da pomaga vladi prizadete države pri ocenjevanju posledic, potreb po pomoči, pridobivanju pomoči, usklajevanju prihoda, razporeditve, razdelitve mednarodne pomoči. OCHA glede na vrsto nesreče in oceno posledic hkrati po neformalni poti obvesti tiste organizacije, s katerimi ima zelo natančne in operativne dogovore o hitrem aktiviranju. Tako se lahko takoj začnejo pripravljati za ukrepanje. Pozneje pa seveda pride še do formalnega stika OCHA-ja z državo darovalko. Takšna organizacija obveščanja je potrebna zlasti ob potresih, saj morajo mednarodne ekipe za reševanje in iskanje delo na terenu začeti vsaj 12 ur po potresu (Jeraj 1998a, 232).

7.2.8 Koordinacijska vloga

OCHA mobilizira in koordinira mednarodno pomoč mednarodnih in nacionalnih partnerjev, ki je namenjena na prizadeta območja. Ko govorimo o koordinaciji, ne mislimo samo na eno osamljeno dejavnost ali samo na eno skupino

udeležencev, gre za mrežo različnih procesov, ki vključujejo večje število akterjev, ki ponujajo različne usluge s pomočjo palete različnih orodij in mehanizmov (OCHA).

OCHA svojo koordinacijsko vlogo uresničuje s pomočjo (OCHA):

- razvoja skupnih strategij (akterji definirajo skupne prioritete, cilje, taktike ter skupno spremljajo napredek);
- ocenjevanja razmer in potreb (ugotoviti splošne humanitarne potrebe, razviti akcijski načrt za zadovoljevanje teh potreb predvsem, da bi se izognili podvajanju, ter spremljati napredek in, če je treba, prilagoditi programe in analizirati njihov vpliv);
- mobilizacije virov;
- obravnovanja skupnih problemov (pogajanja med sprotimi stranmi);
- upravljanja koordinacijskih orodij in mehanizmov (npr: ekipe UNDAC-a, centri OSOCC-a, sistem INSARAG-a in ekipe USAR-ja (reševalne skupine); ReliefWeb, koordinacija civilno-vojaškega sodelovanja, logistični podporni sistem in drugo).

Skupina za oceno posledic nesreče in usklajevanje pomoči (ekipa UNDAC-a): Gre za orodje, ki zagotavlja hitro oceno posledic naravne katastrofe in potreb po pomoči ter usklajuje mednarodne pomoči v državi, ki jo je prizadela katastrofa. Med drugim naj bi te skupine pospešile pretok informacij med prizadeto državo in mednarodno skupnostjo ter uskladile mednarodne reševalne in humanitarne pomoči v prizadeti državi. Ekipo UNDAC-a sestavljajo predstavniki OCHA-ja ter številni strokovnjaki praktiki s področja reševanja in pomoči iz različnih delov sveta (Jeraj 1998b, 234).

Mednarodna svetovalna skupina za iskanje in reševanje (INSARAG): Gre za mehanizem, ki se je razvil za povečevanje učinkovitosti mednarodne reševalne pomoči v državi, ki jo je prizadela večja naravna katastrofa in je zaprosila za mednarodno pomoč. Glavna cilja sistema INSARAG-a sta povezovanje strokovnjakov s področja reševalnih dejavnosti ter priprava in nadgradnja smernic in metodologije INSARAG-a. Smernice predstavljajo

poenotena stališča glede učinkovitega organiziranja, usposabljanja, opremljanja in delovanja enot USAR-ja za iskanje in reševanje v tujini. Smernice INSARAG-a vsebujejo splošna navodila o dejavnosti vključenih akterjev v različnih fazah. Glavni in obvezni deli ekipe USAR-ja so: poveljstvo, ki zajema vodenje enote, varnost in varovanje, načrtovanje, koordinacijo in odnose z javnostjo; logistika; iskanje (s psi in avdio-/videopripomočki); reševanje; medicinska pomoč. Ob prihodu na območje nesreče se ekipe USAR-ja evidentirajo v centru OSOCC-ja (Torkar 2007, 200-201).

Center za usklajevanje dejavnosti na območju nesreče (center OSOCC-ja):

Je koncept pisarne za usklajevanje in izmenjavo informacij reševalnih in humanitarnih enot iz tujine, ki so na zaprosilo prizadete države prispele na prizadeto območje. OSOCC se lahko opiše tudi kot okvir, sestavo in postopke centra za usklajevanje mednarodne humanitarne pomoči na kraju nesreče ter za pomoč pristojnim lokalnim organom. Vse centre najpogosteje organizirajo in sestavljajo člani skupin UNDAC-a, naloge pa opravljajo tudi osebe iz prizadete države in člani tujih reševalnih enot (Torkar 2007, 200).

ReliefWeb: Je spletna stran, ki ponuja dodatne informacije (dokumente, zbirke, zemljevide) glede nudenja reševalne in humanitarne pomoči. Spletno stran upravlja OCHA (Torkar 2007, 200).

Drugi pomembni mehanizmi: **Skupni logistični center OZN-ja (UNJLC):** Gre za center, ki ga ustanovijo na prizadetem območju in je namenjen vsem humanitarnim akterjem, ki sodelujejo v procesih humanitarne logistike. Center zagotavlja logistično podporo v fazi načrtovanja operacij, koordinacije in opazovanja. S pomočjo centra želijo povezati individualne logistične sisteme akterjev, ustvariti sinergijo med njimi in s tem izboljšati učinkovitost humanitarne operacije kot celote. Center naj bi ustrezno identificiral humanitarno situacijo in prepoznal učinkovit način odziva nanjo ter vse akterje seznanil z njihovimi vlogami. Center med drugim zbira in obdeluje vse pomembne logistične informacije. Center po navadi deluje pod vodstvom agencije WFP-ja (Kaatrud in drugi 2003, 11-14).

7.3 Odziv in intervencija OCHA-ja po naravni katastrofi

7.3.1 Odziv na ravni vseh prizadetih držav

OCHA ima operativni sedež v Ženevi, kjer deluje Odsek za pomoč ob nesrečah in izrednih dogodkih (ESB) s svojo stalno dežurno službo. 26. decembra je bil dežurni operater Arjun Katoch, ki je prejel sporočilo okoli druge ure zjutraj, da se je na območju Indijskega oceana zgodil hud potres, ki je pozneje povzročil še cunamije. Sedež v Ženevi se ukvarja z operativnim delovanjem in je predvsem zadolžen za to, da se kar najhitreje ter ustrezno odzove na krizno situacijo, kar v nadaljevanju pomeni, da so pravi ljudje na pravem mestu v najkrajšem možnem času. Katochu je v roku treh ur uspelo mobilizirati prve ekipe, in sicer prve ekipe UNDAC-a. Omenjene ekipe priskočijo na pomoč prizadetim državam pri organizaciji in jim pomagajo na kraju dogodka. Predvsem je pomembno, da pridejo hitro oziroma pred večino, kajti zelo hitro se lahko zgodi, da je akterjev preveč in da ni nobene koordinacije. Prve ekipe so tako prispele na prizadeta območja v roku 24 ur. Katoch je seveda o vsem tem obvestil tudi sedež v New Yorku oziroma glavnega usklajevalca OZN-ja za humanitarne zadeve (takrat je položaj zasedal Jan Egeland). V Ženevi se je medtem nadaljevala koordinacija. Skoncentrirali so se na reševalne in iskalne akcije. V ta namen so organizirali skupine INSARAG-a, v katerih je sodelovalo večje število držav pod okriljem OZN-ja (UN News Centre 2009).

OCHA je imenoval posebnega koordinatorja za pomoč prizadetim državam (UN Special Coordinator for assistance to the tsunami affected communities), in sicer Margareto Wahlstrom ter druge humanitarne koordinatorje in njihove ekipe (OCHA 2006h).

Mobilizirali so ekipe UNDAC-a za Indonezijo, Šrilanko, Tajska ter Maldive, države, ki so utrpeli največjo škodo. Ekipe so sodelovale z državnimi oblastmi in vsi skupaj so najprej poskušali vzpostaviti osnovno bazo podatkov o najnujnejših potrebah ter začeli pogovore med sektorji. Poleg tega so na novo odprli pisarni na Šrilanki in na Maldivih, prisotnost v Indoneziji pa še dodatno okrepili. Ustanovljen je bil Humanitarni informacijski center v Indoneziji (5.

januar 2005) in na Šrilanki. Pozneje pa so postavili tudi spletno stran, ki je imela predvsem nalogo zbiranja pomembnih informacij ter je bila vezni člen med prizadetimi državami in preostalim svetom (OCHA 2006h).

Na sedežu OCHA-ja so spremljali dogajanje v prizadetih državah, dnevno izdajali poročila, ki so vsebovala spisek najnujnejših potreb, informacije o koordinaciji, težavah in pomoči ter finančne novosti. OCHA je 6. januarja lansiral bliskoviti poziv za prizadete države, ki je vseboval projekte v fazi takojšnjega nujnega odziva ter projekte v fazi zgodnje obnove. Proces CAP-ja je nadzoroval in sledil prispevkom, ki so bili namenjeni pozivu. Želeli so, da se v omenjenem pozivu zbere za okoli 1 milijardo dolarjev sredstev (OCHA 2006h).

Pomemben mehanizem v začetni fazi je tudi objava informacij na svetovnem spletu. Ena izmed takšnih spletnih strani je stran ReliefWeb-a, ki je bila pomemben dejavnik in osrednji forum za izmenjavo informacij. V prvih dveh mesecih je spletna stran objavila okoli štiri tisoč dokumentov ter okoli devetdeset zemljevidov, vezanih na omenjeno naravno nesrečo (OCHA 2006h).

OCHA je predsedoval IASC-ju v sklopu videokonferenc med New Yorkom, Ženevo, članicam IASC-ja ter prizadetimi območji, kjer so si izmenjavali pomembne informacije. Informacije so dnevno pridobivali na osnovi telefonskih pogovorov med humanitarnimi koordinatorji prizadetih držav in sedežem v Ženevi oziroma New Yorku. Vsi skupaj so na osnovi izmenjave informacij poskušali ustvariti strateške cilje. Poleg tega pa je OCHA zagotavljal konstantni dotok svežih informacij svetovnim medijem, predvsem informacije o prioritarnih humanitarnih nalogah. Člani OCHA-ja so bili tudi stalni gostje intervjujev in tiskovnih konferenc (OCHA 2006h).

7.3.2 Intervencija OCHA-ja v Indoneziji in provinci Aceh

7.3.2.1 Prisotnost OCHA-ja v državi pred katastrofo

OCHA ima svoje pisarne in predstavnike po celem svetu. Neposredno po naravni katastrofi leta 2004 je imel pisarno v Džakarti ter Bandi Aceh. Položaj vodje OCHA-jeve pisarne v Indoneziji je v tistem času zasedal Michael Elmquist (OCHA 2004a).

V Indoneziji pa so v tistem času bili tudi predstavniki drugih organizacij in agencij, ki so v neposrednem stiku z OCHA-jem. V vsaki državi vedno obstaja določena skupina agencij in organizacij, ki ob naravni katastrofi deluje kot Skupina OZN-ja za usklajevanje pomoči (UNDMT); (United Nations in Indonesia; OCHA 2004a).

7.3.2.2 Predhodno pripravljene načrti na naravno katastrofo

OCHA ter tudi druge humanitarne organizacije, ki so zadolžene za hitro odzivanje ob naravnih nesrečah, morajo predhodno biti pripravljene oziroma imeti načrt odziva ob nesreči. Načrt naj bi vključeval prednostne naloge, kako si bodo porazdelili odgovornosti znotraj organizacije ter kako priskrbeti potrebna sredstva. Ko je načrt izdelan za določeno državo oziroma določeno območje, mora upoštevati tudi posebnosti določene regije, predvsem infrastrukturo in pa logistično podporo omenjenega območja. Kako točno se bo nesreča odvijala, je težko napovedati, vendar je bistvenega pomena, da obstaja načrt (Russell 2005, 38).

Nikjer ni zaslediti, da bi imel OCHA v času pred naravno katastrofo pripravljen konkretni načrt odziva v Indoneziji. Edini načrt, ki je predhodno obstajal znotraj sistema OZN-ja v letu 2004 za morebitno krizno situacijo na prizadetem območju, je bil načrt odziva na morebitno tropsko nevihto ter monsune. Nihče pa ni predvidel, da se lahko pojavijo cunamiji in zato ni bilo obširnega ter aktualnega načrta za omenjeno katastrofo (Panel of External Auditors 2006, 23).

7.3.2.3 Proces aktiviranja in zagotavljanja pomoči

OCHA je bila o naravni nesreči obveščen še isti dan in je takoj začel svoje aktivnosti. Najprej si je zadal nalogo zbiranja podatkov o sami katastrofi, ki jih je objavljajal v svojih poročilih in s tem poskušal informirati svetovno skupnost. Poročila so objavljali na spletnem portalu ReliefWeb-a. V nadaljevanju je potem poskušal čim hitreje organizirati ekipe UNDAC-a ter vzpostaviti skupino UNDMT-a, ki je začela aktivno in učinkovito delovati šele 29. decembra. V skupini UNDMT-a so bili prisotni predstavniki WHO-ja, UNICEF-a, UNFPA-ja, WFP-ja, UNHCR-ja, UNSECOORD-a, IOM-a ter seveda OCHA -ja kot koordinatorja (OCHA 2004b; OCHA 2004d).

Iz poročil je razvidno, da 26. decembra ni bila zabeležena nobena potreba po mednarodni pomoči na prizadetih območjih Indonezije. Na splošno so bili podatki skopi in netočni, posledično tudi zaradi prekinjenih telefonskih povezav. Glavni vir informacij je bil odbor BAKORNAS PBP-ja ter nekateri mediji, kajti predstavniki OCHA-ja v Džakarti so se zama trudili, da bi vzpostavili stik s svojimi ljudmi v Bandi Aceh (OCHA 2004a).

Kot že omenjeno, OCHA lahko intervenira v določeni državi samo v primeru uradnega zaprosila njene oblasti. Provinca Aceh je bila za mednarodne organizacije zaprta prva dva dni po potresu. Indonezijska oblast je najprej predvidevala, da bo omenjeno situacija lahko sama nadzorovala, vendar so kmalu spoznali, da to ne bo izvedljivo. Uradno za mednarodno pomoč zaprosijo 28. decembra in še isti dan proti večeru je bila provinca odprta za mednarodne humanitarne organizacije, ki so v velikem številu prišle na prizadeto območje. Indonezijska oblast je svoje zaprosilo za mednarodno asistenco naslovila tako na OZN kot tudi druge akterje, a predvsem na urad OCHA-ja, ki naj bi pomagal pri koordinaciji mednarodne humanitarne pomoči (Eye on Aceh 2006, 6).

7.3.2.4 Prihod predstavnikov OCHA-ja v provinco Aceh in postavitve začasne pisarne

Pisarna OCHA-ja v Bandi Aceh je bila med potresom uničena, kar je pomenilo, da so morali poiskati novo lokacijo. Izbrali so si pisarno IOM-a, eno izmed redkih nepoškodovanih ter funkcionalnih pisarn na območju v Bandi Aceh po cunamijih. V prvem tednu po naravni nesreči je omenjena pisarna postala baza OCHA-ja ter določenih drugih agencij znotraj ter zunaj OZN-ja (Bennett in drugi 2006, 8).

Prva ekipa OZN-ja, ki so jo sestavljali predstavniki OCHA-ja, IOM-a ter UNSECOORD-a, je prispela v Bando Aceh 28. decembra 2004 (OCHA 2004c).

7.3.2.5 Ocena škode in potreb

Ena izmed pomembnejših aktivnosti takoj po naravni nesreči je ocena. V prvi vrsti gre za to, da se oceni najnujnejše potrebe ljudi na prizadetih območjih. Treba je preveriti zmogljivosti infrastrukture in podati oceno škode, ki jo je nesreča povzročila na tem sektorju. Nenazadnje pa je pomembno tudi, da so znani razpoložljivi lokalne viri oziroma sredstva. Ti podatki so pomembni za same operacije nujne humanitarne pomoči, brez tega je dejansko težko vedeti, kaj, kje, koliko in kdaj se potrebuje. Pri ocenjevanju gre za večji spekter aktivnosti: predhodna pripravljenost (npr. pomembni podatki, ki jih moramo pridobiti), zbiranje podatkov, interpretacija, napoved, poročanje in opazovanje. Uporablja se več metod: vizualni pregledi, intervjuji, statistična primerjava, pregled seznamov itd. Prve analize škode in potreb po naravni nesreči so pomembne za nadaljnji razvoj dogodkov. Poročila je potem treba pregledati in jih primerjati z rezultati, ki so nastali predhodno ob kakšni naravni nesreči. Poročila morajo predvsem vsebovati podatke o tem, kakšna je situacija z vodo, hrano, zdravstveno oskrbo in z zavetišči. Pomembno je tudi, da se zavedejo kakršnekoli aktivnosti, ki že potekajo, ter seveda preveri, kakšne so razmere za logistično oskrbo: stanje cest, letališč, pristanišč ter razpoložljivost transportnih kapacitet (Russell 2005, 39).

Za omenjene naloge so v okviru OCHA-ja zadolžene ekipe UNDAC-a, ki se lahko aktivirajo zelo hitro. OCHA je kmalu začel razporejati ekipo UNDAC-a, namenjeno na prizadeta območja, vendar prvi član ekipe UNDAC-a ter vodja pisarne OCHA-ja v Indoneziji odideta iz Džakarte proti Bandi Aceh šele 29. decembra (OCHA 2004c; OCHA 2004d).

7.3.2.6 Prihod enot USAR-ja

Proti koncu prvega tedna se na prizadetem območju pojavijo prve mednarodne ekipe USAR-ja, ki delujejo pod okriljem smernic in metodologije sistema INSARAG-a in so usposobljene za delovanje v primeru naravnih katastrof. V ospredju so bile ekipe USAR-ja iz treh držav, in sicer iz Avstralije, Kitajske in Malezije (INSARAG 2011).

Iz Avstralije je prišla ekipa, ki se imenuje NSW Fire Brigades. Proti Bandi Aceh so se odpravili 29. decembra, prvo noč so prenočili v šotorih na robu letališča in se naslednji dan odpravili naprej. Njihov prvi cilj je bil poiskati začasno lokacijo, kjer bi lahko operirali. Našli so manjšo lokalno kliniko, ki je sicer bila nekoliko poškodovana, vendar varna. V naslednjih dneh so začeli s svojo pomočjo predvsem medicinskemu osebju, pomagali so zdravnikom in sestram, kjerkoli so lahko. Njihova naloga je bila poskrbeti, da bo delo na kliniki potekalo kar se da nemoteno (NSW Government 2007).

Iz Malezije je prišla ekipa, ki se imenuje Special Malaysia Disaster Assistance and Rescue Team (SMART). Svojo državo so zapustili 28. decembra in se odpravili na prizadeta območja v Indoneziji. 30. decembra se pokažejo njihovi prvi vidnejši znaki pomoči. Pomoč so izvajali na terenu, kjer so reševali ponesrečence, in sicer s pomočjo reševalnih in terenskih vozil ter druge reševalne opreme (Government of Indonesia 2004).

Proti koncu prvega tedna pa potem v Bando Aceh pride še ekipa s Kitajske, ki se imenuje China International Search and Rescue (CISAR). Svoje operacije začnejo izvajati v začetku januarja (Rucai 2005).

7.3.2.7 Prvi vidnejši znaki koordinacije

Prvi znaki koordinacije se pokažejo 30. decembra, ko sestavijo tri ekipe UNDAC-a. Omenjene ekipe so za začetek pokrivalo samo mesto Banda Aceh, sestavljene pa so bile iz predstavnikov petih agencij, ki so tesno povezane z OZN-jem (UNICEF, IOM, WFP, WHO in OCHA), ter iz predstavnikov treh nevladnih agencij (JRS, MCI in WVI). Vsaka od teh treh ekip je imela od štiri do pet članov. Na teren so se podali še isti dan in začeli ocenjevati situacijo, zanimalo jih je seveda, katere stvari ljudje najbolj potrebujejo ter kakšna je dejansko škoda in na katerih sektorjih. Njihovo uradno poročilo je potem nastalo 31. decembra (Indonesia UNDAC Team 2004, 1-12).

Naslednji korak je bila postavitve skupnega logističnega centra (UNJLC), ki je začel 31. decembra. Center naj bi zagotavljal usluge humanitarnih operacij, predvsem pa naj bi zagotavljal preglednost in se s tem izogibal podvajanju in prekrivanju logističnih operacij. Vodenje centra so zaupali organizaciji WFP v sodelovanju z ekipo UNDAC-a ter drugimi agencijami (OCHA 2004č).

Poleg UNJLC-a ustanovijo še Center za usklajevanje dejavnosti na območju nesreče (OSOCC), in sicer v Džakarti ter tudi v Bandi Aceh. Omenjeni center spremlja in nadzoruje prihod mednarodne pomoči ter posledično usklajuje dejavnosti na kraju nesreče (OCHA 2004č).

7.3.2.8 Problemi in ovire OCHA-ja pri intervenciji

Mobilizacija virov

Naravna nesreča se je zgodila v času praznikov, v času, ko si ljudje vzamejo vsaj nekaj dni dopusta, kar posledično pomeni, da organizacije, pisarne in uradi bolj ali manj samevajo. Tovrstni problem je imel tudi OCHA. Kaj hitro je postalo jasno, da se v prvih dneh ni bil zmožen odzvati dovolj hitro in kakovostno, kar se tiče administrativnega osebja na sedežu organizacije. Pozneje se izkaže, da niti ni imel seznama dežurnega osebja. To vrzel poskušajo zakrpati tako, da pošljejo novince nacionalnega osebja, ki so imeli vlogo pomočnikov uprave. Prve ekipe, kot so ekipe UNDAC-a, so sicer mobilizirali precej hitro, vendar brez predhodnih napotkov ali navodil (Panel of External Auditors 2006, 16-17).

Neustrezna oprema

Ob prihodu na prizadeto območje se je urad OCHA-ja najprej lotil postavljanja začasne pisarne, kjer bi v nadaljevanju lahko izvajal humanitarne operacije. Poleg samega prostora pa so morali zagotoviti tudi ustrezno opremo, s pomočjo katere se operacije izvajajo, a je tukaj nastala težava. Predstavniki OCHA-ja ter predvsem ekipe UNDAC-a so bili slabo opremljeni, s seboj so prinesli neustrezno komunikacijsko opremo, poleg tega pa niso imeli strokovnjakov, ki bi se spoznali na tovrstne zadeve. Na razpolago so imeli satelitske povezave, ki pa so ustrezno delovale samo s pomočjo dodatne opreme, ki pa je urad OCHA-ja v tistem trenutku ni imel. Internetno povezavo so vzpostavili šele v šestih tednih, tako da je bilo med drugim tudi poročanje s prizadetih območij na začetku zares problematično. Težave so nastale tudi pri razpoložljivih finančnih sredstvih. Naravna katastrofa se je zgodila v času praznikov in posledično bančni sistem ni deloval, pisarne bank so bile zaprte. Urad OCHA-ja tako ni imel dostopa do denarja, s seboj pa ni prinesel kovčka, v katerem bi imeli denar v fizični obliki (Bennett in drugi 2006, 10).

Koordinacija znotraj civilno-vojaškega sodelovanja

Učinkovito civilno-vojaško sodelovanje je eden izmed pomembnejših koordinacijskih mehanizmov urada OCHA-ja, ki prinese pozitivni rezultat. A prvi predstavniki OCHA-ja, ki so zadolženi za izvrševanje omenjenega mehanizma, so bili poslani na prizadeto območje šele 4. januarja, kar v nadaljevanju pomeni, da v prvih dneh ne moremo govoriti o ustrezni koordinaciji znotraj civilno-vojaškega spektra (Panel of External Auditors 2006, 26).

Nadzor nad finančnimi transferji

Omenjena naloga v sklopu OCHA-ja je po navadi zaupana sistemu FTS-ja, ki omogoča pregled nad prijavljenimi humanitarnimi prispevki. V času, ko se je zgodila naravna katastrofa, pa so FTS ravno posodabljali zaradi predhodno ugotovljenih napak. Posledično je to pomenilo, da sistema ni bilo mogoče aktivirati, zato so začasno ustvarili sistem ETS-ja, a se je tudi ta na začetku spopadal s težavami. Za ETS so potrebovali osebje, ki bi bilo strokovno podkovano, kar pa je v nadaljevanju pomenilo nove stroške za urad OCHA-ja.

Sistem ETS-ja jim uspe lansirati v marcu 2005 (Panel of External Auditors 2006, 20-21).

Bliskoviti poziv

Za bliskoviti poziv bi bilo idealno, če bi se izdal v roku enega tedna od naravne katastrofe. V primeru te naravne katastrofe so omenjeni poziv izdali šele v drugem tednu, in sicer 6. januarja. S pozivom so želeli pridobiti finančna sredstva v znesku 977 milijonov ameriških dolarjev za najnujnejšo humanitarno pomoč. Omenjeni znesek bi pokrival vse prizadete države, medtem ko bi Indonezija dobila 371 milijonov ameriških dolarjev. Na sestanku v Ženevi 11. januarja so predstavili potek poziva in sporočili, da so do omenjenega datuma zbrali okoli 77 % vseh sredstev (Eye on Aceh 2006, 6).

8 PRIKAZ SODELOVANJA VSEH PRISOTNIH HUMANITARNIH AKTERJEV V POMEMBNIH PROCESIH TERENSKE HUMANITARNE LOGISTIKE

8.1 Humanitarna logistika

Enotno sprejeta definicija humanitarne logistike ne obstaja, ker vključuje veliko idej, nalog in dejavnosti. Pogosto se omenjeni izraz enači z obsežno zbirko aktivnosti, ki nastopajo pod isto streho (Blecken 2010, 59).

Humanitarna logistika je posebna veja logistike, ki se ukvarja z organizacijo dostave in skladiščenja zalog ob naravni katastrofi ali, povedano bolj na široko, je kompletna ponudba in mobilizacija stvari, ljudi ter storitev za prizadete. Logistika postaja ena izmed najpomembnejših orodij v humanitarnih operacijah (Wikipedia 2011č).

Pomembni procesi, ki se pojavljajo znotraj humanitarne logistike, so: dobava, nabava in skladiščenje blaga, procesi sledenja, transport, carinski postopki, načrtovanje in planiranje, dostava itd. (Rodman 2004, 2).

Humanitarna logistika sledi cilju, da dostavi prave stvari pravim ljudem ob pravem času in v zadostnih količinah. Znotraj logistike pa se ob naravnih katastrofah pojavljajo vsi zainteresirani akterji – humanitarne organizacije, vojaške enote, vlada, donatorji itd. Proces humanitarne logistike je kompleksen in zahteva kakovostno organizacijo med velikim številom humanitarnih akterjev ter precejšnjimi zalogami življenjskih potrebščin in opreme. Vse to je treba usklajevati ter predvsem uporabljati ustrezno transportno opremo, da prave stvari dosežejo tiste, ki to nujno potrebujejo. Ob vsem tem pa je treba upoštevati časovne okvire (Russell 2005, 37).

8.2 Procesi humanitarne logistike

Določena humanitarna operacija ima svoj začetek in svoj konec. Znotraj konkretne operacije pa nastopajo procesi humanitarne logistike. Teh procesov je več in imajo različne vloge. Veriga humanitarne akcije naj bi imela svoj začetek v pripravljenosti, kar pomeni, da obstaja nek načrt. Akcija naj bi bila

uspešno zaključena, ko humanitarna pomoč doseže prizadete ljudi. Med pripravljenostjo in končno dostavo se pojavljajo še drugi procesi, kot so: transport, skladiščenje, sledenje itd. To so samo posamični procesi, ki pa morajo biti povezani v funkcionalno celoto s pomočjo mehanizmov, kot so: komunikacija, sodelovanje ter predvsem koordinacija.

Procesi, kot so pripravljenost, ocena škode in potreb, mobilizacija virov, so bili predstavljeni že v predhodnih poglavjih. Zdaj bo osredotočenje na terensko zmogljivost dostave humanitarne pomoči. To pomeni, da bodo pod drobnogledom oskrba z nujnimi življenjskimi potrebščinami, zbiralna mesta, transportni sistem in distribucija. Gre za konkretni prikaz potovanja humanitarne pomoči od točke vstopa v državo do končnega prejemnika, ki je v tem primeru vsak sleherni prizadeti prebivalec province Aceh.

8.2.1 Oskrba z nujnimi življenjskimi potrebščinami

Preskrba z nujnimi življenjskimi potrebščinami vstopa v verigo humanitarnih operacij prek različnih virov, v različnih oblikah in prek različnih lokacij. Lahko se pojavijo v obliki donacij, podpor ali kot darila. Velikokrat se zgodi, da pride v humanitarno verigo blago, po katerem ni bilo zaprosila in ni na spisku prioritet. Pomoč je lahko multilateralna, s katero potem upravljajo mednarodne institucije, ki zbirajo sredstva in jih pozneje prerazporejajo, ali pa bilateralna, ki je poslana neposredno od države donatorice do države, ki pomoč potrebuje. Preskrba se izvaja tako na lokalni ravni kot tudi globalno. Blago lahko pridobivajo v velikih ali manjših količinah. Manjše količine se uporablja za distribucijo po tem, ko so že bile uskladiščene (Russell 2005, 40).

Posamezniki, korporacije, humanitarne organizacije, države in drugi so se odzvali v velikem slogu. Donacije tako v denarju kot v blagu indonezijskega ljudstva so bile brez primere. Ljudje so stali v vrstah in ponujali prostovoljne usluge prizadetim v naravni nesreči. Prispevki so prihajali iz vseh koncev Indonezije. Poslanci so dajali svoje plače v ta namen, vozniki taksijev so podarili svoje dnevne zaslužke, zaposleni pa del svojih letnih bonusov. Zdravniki in inženirji so ponujali svoje znanje, korporacije so donirale prispevke v denarju in blagu, letalske družbe so zagotovile prostor za prevoz humanitarne pomoči brez

plačila za tovrstne usluge. Donacije so se zbirale tudi s pomočjo televizijskih oddaj. Tudi mednarodna skupnost se je radodarno odzvala. Zagotovili so veliko osebja, ki je pomagalo pri reševanju, distribuciji humanitarne pomoči in medicinski oskrbi. Prek raznovrstnih skladov in pozivov se je zbralo ogromno denarja (Bappenas 2005, 11).

8.2.2 Transport in transportni sistem

Transportni sistem je pomemben proces znotraj operacij humanitarne pomoči. Omogoča, da pomoč doseže prizadete. Transportni proces je obsežen in lahko vključuje več aktivnosti: svetovno oskrbo, vojaški transport, komercialni in nekomercialni transport, neposredno dostavo pošiljk, tretje osebe, kot so špediterska in logistična podjetja, čarterske lete ali celo lokalni transport, kot so recimo mule in osli. Blago pogosto pride v državo skozi določeno vstopno točko in potem nadaljuje pot do zbiralnih mest, ki jih vodijo humanitarne organizacije (Russell 2005, 40-41).

V tem konkretnem primeru je transport obravnavan kot prevoz večjih pošiljk humanitarne pomoči in je ločen od končne distribucije. Gre za fazo, ko v državo s pomočjo letalskega prevoza pridejo večje količine humanitarne pomoči, ki jo potem raztovorijo in po potrebi uskladiščijo ter pozneje pripravijo za distribucijo. Skladiščenje in distribucija sta obravnavana v naslednji točki. A je pomembno povedati, da pri distribuciji še vedno govorimo o transportu, vendar po navadi manjših pošiljk, z manjšimi vozili, predvsem pa gre za dostavo do končnega prejemnika.

Mednarodna skupnost je kmalu po novici o naravni nesreči začela pošiljati humanitarne pomoči, in sicer s pomočjo letalskega transporta. V tistem trenutku je bilo pomembno imeti funkcionalna letališča čim bližje prizadetih območij. Za sprejem humanitarne pomoči sta bili predvsem dve vstopni točki, in sicer letališče v Bandi Aceh (provinca Aceh) ter letališče v Medanu (provinca Severna Sumatra). Omenjeni vstopni točki pa sta imeli vrsto pomanjkljivosti, ki so ovirale transportni proces. Letališča so bila majhna in nevajena sprejemati manjše število letal v času dneva. Poleg tega pa je bilo letališče v Bandi Aceh tudi močno poškodovano (Schulze 2005, 5).

Omeniti pa je treba tudi birokratske procese, in sicer carinske postopke, davke, trošarine in podobno. Predsednik države je za potrebe operacij humanitarne pomoči omenjene postopke poenostavil in humanitarno blago oprostil carine in davkov (OCHA 2004c).

8.2.3 Zbiralna mesta in distribucija

Distribucijo bi lahko opisali kot končno fazo transportne poti. Gre za to, da se s pomočjo distribucije humanitarno pomoč dostavi do končnega prejemnika oziroma do prizadetih ljudi. Po navadi je proces naslednji: večje količine pridejo s pomočjo zračnega transporta na letališča v določeno državo (lahko npr. tudi z ladjo v določeno pristanišče), roba se začasno uskladišči ali samo odloži na zbiralna mesta, pozneje se s pomočjo cestnega transporta (večjih tovornjakov) poskuša prepeljati še vedno precejšnje količine blaga čim bližje prizadetim območjem, kjer se spet raztovori, po navadi v skladišča, in se pripravi na končno fazo, fazo distribucije, ki pomeni razpršeno dostavo manjših pošiljk z manjšimi vozili do prizadetih ljudi (Russell 2005, 42-43).

Znotraj humanitarne logistike lahko večkrat pride do zbiranja robe. To se lahko zgodi tudi na različnih krajih. Po navadi se roba zbira na letališčih, lahko tudi v pristaniščih, pozneje pa lahko tudi drugje. Zbiralna mesta delujejo kot skladišča, tranzitne točke ali kot mesta, kjer se pripravi in pakira roba (Russell 2005, 42-43).

Po tem, ko humanitarna pomoč v večjih količinah pride na letališča, se raztovori, po potrebi uskladišči in nazadnje dostavi v manjših količinah do prizadetih ljudi. Zaradi cunamijev je bilo veliko infrastrukture poškodovane, predvsem je treba omeniti uničene in preplavljene ceste ter mostove, poškodovana pristanišča, ladje, čolne ter drugo transportno opremo. Glede na omenjeno, je bila distribucija humanitarne pomoči pred težko nalogo. V prvih dneh je bilo skoraj nemogoče dostavljati po cesti, ker so bile neprevozne. V tem primeru je bil za dostavo najbolj primeren zračni transport (Eye on Aceh 2005, 8).

Indonezija pa je vseeno v tistem času imela določeno količino zalog, ki so bile spravljene v provinci Aceh v skladiščih in so bile na voljo za distribucijo. Ministrstvo za socialne zadeve je poročalo, da imajo na zalogi riž in druge živilske izdelke ter opremo za pomoč pri evakuaciji. Med drugim pa so omenili, da se bo zaloga hrane in drugih izdelkov še povečala (OCHA 2004b).

Pomoč mednarodne vojske je bila v prvih dneh ključnega pomena. Predvsem je tu treba omeniti vojsko Avstralije, Singapurja ter vojsko ZDA. Pripeljali so predvsem ustrezno transportno opremo: helikopterje, amfibijska vozila ter ladje, ki so imele tudi pristajalno stezo ter drugo opremo, ki so jo uporabljali v pristaniščih. Helikopterji so imeli dolg dolet in velik tovorni prostor, kar pomeni, da so lahko prevažali precejšnje količine humanitarne pomoči iz Medana ter Bande Aceh na izolirana prizadeta območja. V pomoč so jim bila tudi amfibijska vozila, ki se lahko premikajo tako po vodi kot tudi na kopnem, prevažala pa so tako ljudi, opremo kot tudi pomoč v obliki hrane, pijače in zdravil (Wlharta in drugi 2008, 91-94).

Nadzor nad distribucijo humanitarne pomoči je bilo v domeni indonezijske vojske ter indonezijske oblasti. Indonezijske vojaške enote imajo nekaj svojih mehanizmov odziva ob naravni nesreči, veliko pa so tudi sodelovali z oblastjo ter tako bili prisotni v odborih, SATRKORLAK PBP-ju ter SATLAK PBP-ju. Humanitarno pomoč so skladiščili na letališčih ter v lokalnih skladiščih v bližini. Mednarodna skupnost je hitro postala nezadovoljna in sumničava, ker je zaradi čezmernega skladiščenja in predvsem zaradi birokracije indonezijskih vojaških enot in oblasti prihajalo do zamud pri dostavi. Veliko humanitarne pomoči (hrane, zdravil, šotorov itd.) je čakalo. Da so robo sprostili, se je bilo najprej treba obrniti na lokalno administracijo, kjer so se potem odločili, kako naprej. Pojavila so se različna namigovanja o tem, da vojska ne dela v prid prizadetih ljudi in da je omenjena pomoč namenjena njim (Eye on Aceh 2005, 11).

8.3 Nastali problemi med dostavo humanitarne pomoči

8.3.1 Neustrezna materialna pomoč

Večkrat je prišlo do situacij, ko je v državo prišla neprimerna materialna pomoč ali, drugače povedano, roba, blago in humanitarna pomoč po kateri ni bilo zaprosila. Kot primer, veliko nevladnih agencij je prineslo kartone, v katerih so bili piškoti, obogateni s hranilnimi snovmi. Omenjena hrana je predvsem namenjena območjem, ki se borijo s podhranjenostjo. Prebivalci province pa so najbolj potrebovali vodo. Med tem, ko so omenjene zaloge počivale v skladiščih, je prišlo do največje ironije. Dejansko se pojavi območje, ki je zaradi suše in nerodovitnega območja na pragu podhranjenosti in bi posledično potrebovali tovrstno hrano, vendar jih nihče ne opazi. Potem primer instant testenin ter riža. Take hrane ni mogoče pripraviti, če imaš okoli sebe bolj ali manj samo vodo, ki je onesnažena in neprimerna za pitje in kuhanje. Naslednji primer je mogoče še najbolj neprimerna roba – konzervirane svinjske klobase ter šunka, poslana v provinco, ki je pretežno muslimanska (Schulze 2005, 14).

8.3.2 Podvajanje in ignoriranja

Določeni sektorji znotraj humanitarne pomoči so bili pokriti boljše kot drugi. Pri nekaterih je prišlo do viška humanitarne pomoči, nekatera področja pa so bila skoraj spregledana. Nazorni primer, kjer je bilo absolutno preveč pomoči ter osebja, je zdravstveni sektor. Takoj po nesreči je večina predvidevala, da bo veliko ljudi ranjenih. Temu ni bilo tako. Veliko ljudi je izgubilo življenje ali pa so enostavno ušli smrti. Tako da ranjenih oziroma tistih, ki bi potrebovali nujno zdravstveno oskrbo, ni bilo toliko, kot so pričakovali. Poslano je bilo veliko zdravnikov, medicinskega osebja, sester ter tudi mobilnih klinik. Določeni prebivalci province, ki so ostali brez strehe nad glavo, brez hrane in pijače, so se zatekli k svojcem in ne v zatočišča. Pozneje se je pokazalo, da prav ta populacija ne dobiva pomoči, ker se pač niso uradno registrirali, da so izgubili vse (Schulze 2005, 12-13).

8.3.3 Pomanjkanje transportnih zmogljivosti

Začelo je primanjkovati ustreznih transportnih vozil ter predvsem tudi goriva. Treba pa je omeniti tudi letališča, ki so pomembna vstopna točka mednarodne humanitarne pomoči. V trenutku po naravni nesreči se je skoraj vse vrtelo okoli dveh letališč, v mestu Banda Aceh ter v mestu Medan v provinci Severna Sumatra. Obe sta se predvsem spopadali s prenasičenostjo letal. Zmogljivost omenjenih letališč je majhna. Pristajalne steze so razmeroma majhne, sama kvadratura letališč ni velika, narejeni sta za manjša letala, predvsem pa za obvladovanje manjšega števila letov na dan. Ko je prišlo do naravne nesreče in ko je začela prihajati humanitarna pomoč, so se stvari na letališčih bistveno spremenile. Zračni prostor nad letališčema se je skoraj zamašil, ko se je pojavilo toliko letal, največji problem pa je nastal na tleh, ko je bilo skoraj nemogoče najti prostor za parkiranje letal. Omenjene težave so se dogajale tako v Bandi Aceh kot v Medanu s to razliko, da se je Banda Aceh ubadala še z drugimi težavami. Težave so imeli s poškodbo kontrolnega stolpa ter s premajhnim številom kontrolorjev na letališču. Šele teden pozneje so omenjeno težavo poskušali nekoliko omiliti z dodatnimi kontrolorji ter dodatnimi kontrolnimi stolpi, ki jih je priskrbela singapurska vojska (Schulze 2005, 4-5).

9 SKLEP

9.1 Preverjanje raziskovalnega vprašanja

Raziskovalno vprašanje: Ali je bil urad za usklajevanje humanitarnih dejavnosti (OCHA) pomemben koordinator humanitarne pomoči po naravni nesreči leta 2004 v Indoneziji?

Vprašanje je kompleksno in večplastno, kar posledično pomeni, da se je bilo treba zadeve lotiti postopoma. Najprej je bilo treba odgovoriti na določena podvprašanja, ki se pojavijo že takoj na začetku in se predvsem navezujejo na besedo koordinacija. OCHA je lahko učinkovit v svoji vlogi, tj. v vlogi koordinatorja, samo v primeru, če so izpolnjeni določeni pogoji. Najprej se mora hitro odzvati in prispeti na prizadeto področje v čim krajšem možnem času. V nadaljevanju mora uspešno premagovati ovire, ki se pojavijo na poti. Predvsem pa mora aktivirati in mobilizirati mehanizme koordinacije, kot so: ekipe UNDACA, ekipe USAR-ja, centri OSOCC-ja, center UNJLC-ja ... Raziskava, analiza in odgovori začetnih podvprašanj pa prinesejo končni in zadovoljiv odgovor na kompleksno raziskovalno vprašanje.

- Kako hitro se OCHA odzove oziroma kdaj pridejo prvi predstavniki na prizadeto območje?

Za začetek je treba navesti kronološki prikaz odziva akterjev, kjer je razvidno, kdo se odzove najprej in kdo prispe na prizadeto območje z zamudo. Prikaz pomaga razumeti, ali se urad OCHA-ja odzove v sprejemljivem času.

Prvi znaki pomoči se še isti dan pojavijo s prostovoljci, študenti, lokalnimi skupnostmi in nevladnimi organizacijami. Korak za njimi so indonezijske oblasti ter njihove vojaške enote. Ko se provinca 28. decembra odpre za mednarodne akterje, pridejo še vojaške enote iz drugih držav, OCHA, druge agencije OZN-ja in mednarodne nevladne organizacije. OCHA-jevi predstavniki prispejo na prizadeto območje v spremstvu agencij, ki so v tesnem sodelovanju z OZN-jem.

- Problemi in ovire pri intervenciji

Eden izmed vidnejših začetnih problemov pri intervenciji je bila zaprtost province. Omenjeni problem ovira vse mednarodne humanitarne organizacije in ne samo urad OCHA-ja. Provinca ostane zaprta do 28. decembra, kar pomeni, da v tem času na prizadetem območju deluje samo državna oblast in njene vojaške enote ter organizacije, ki se predhodno prisotne. Poleg tega pa Indonezija do 28. decembra ne izda zaprosila za mednarodno humanitarno pomoč. Posledično to pomeni, da se mednarodna skupnost ne more odzvati tako hitro, kot bi si želela, čeprav je velika večina organizacij že pripravljenih na aktivnosti na prizadetem območju.

Poleg omenjenega problema pa ima OCHA vrsto drugih ovir, ki zavirajo njihove aktivnosti. Najprej je treba navesti, da je urad predhodno imel svojo pisarno in osebje v provinci Aceh, vendar se je situacija po katastrofi bistveno spremenila. Pisarna je bila uničena, večina osebja pa je umrla. Prvi predstavniki urada OCHA-ja, ki pridejo na prizadeto območje, se lotijo postavljanja začasne operativne pisarne, a s seboj prinesejo neustrezno opremo, ki zavira učinkovitost koordinacije (npr. neustrezna komunikacijska oprema).

Med drugim pa je treba omeniti, da nikjer ni zaslediti, da bi urad OCHA-ja imel pripravljen kakršenkoli konkretni načrt odziva na podobno naravno katastrofo.

- Prve aktivnosti ter mobilizacija mehanizmov koordinacije (UNDAC, OSOCC, ...)

Še preden je uradu OCHA-ja uspelo doseči prizadeto območje, je začel zbirati podatke o sami katastrofi, ki jih je objavljial v svojih poročilih in predstavljal mednarodni skupnosti na spletnem portalu ReliefWeb-a, vendar so bili podatki skopi in netočni.

Ko pa se je provinca odprla, je bil čas za prve konkretne aktivnosti. Najprej je urad OCHA moral zagotoviti prostor, kjer so lahko izvajali aktivnosti. S prihodom prvih predstavnikov poskušajo poiskati novo lokacijo oziroma pisarno. Izberejo si pisarno IOM-a, ki je ena izmed redkih nepoškodovanih.

Kmalu zatem se začnejo aktivnosti ocenjevanja škode in potreb. Za tovrstne naloge so zadolžene ekipe UNDAC-a, ki prispejo na prizadeto območje 29. decembra, vendar njihovo uradno poročilo nastane šele 31. decembra.

31. decembra potem ustanovijo skupni logistični center (UNJLC) v sodelovanju z drugimi agencijami OZN-ja. Omenjeni center zagotavlja predvsem preglednost logističnih operacij. Istega dne postavijo še center OSOCC-ja, ki usklajuje dejavnosti na kraju nesreče.

Glede na ugotovitve, ki so navedene zgoraj, se lahko poda odgovor na raziskovalno vprašanje. Odgovor na raziskovalno vprašanje **je odklonilen**, saj je dokazano, da urad OCHA-ja prispe na prizadeto območje šele tretji dan, medtem ko se določene aktivnosti vršijo že od prvega dne naravne katastrofe. Gre za začetne težave, ki pa so nastale predvsem zaradi indonezijske oblasti, ki niso pustile mednarodni skupnosti, da bi vstopila na prizadeto območje. Poleg tega pa urad OCHA-ja ostane brez svojih ljudi, ki so delovali v provinci Aceh, in brez operativnega prostora. Posledično pomeni, da se morajo najprej lotiti postavljanja začasne operativne pisarne, ki pa je na začetku neustrezno opremljena. Pomembnejši koordinacijski mehanizmi se sicer sprožijo (UNDAC, UNJLC, OSOCC ...), vendar so njihovi prvi rezultati vidni šele proti koncu prvega tedna.

9.2 Zaključek

V prvih dneh po obsežni naravni katastrofi, ki je bila obravnavana, je ključnega pomena učinkovit in predvsem hiter odziv. Kot je razvidno iz diplomske naloge, so se ljudje, skupnosti in organizacije v Indoneziji kot tudi po svetu odzvali v velikem številu. A takoj po katastrofi pride do problemov, ki zavirajo bolj optimalno izvedbo humanitarne operacije. Najprej je treba izpostaviti problem same province Aceh, ki je bila zaprta za mednarodno skupnost in je dovolila humanitarno posredovanje samo lokalnim skupnostim, državi in indonezijskim vojaškim enotam. OCHA ter druge mednarodne organizacije so morale počakati na uradno zaprosilo države po humanitarni pomoči. Indonezija se je sicer odzvala hitro, vendar so bili nepripravljeni, manjkalo jim je osebja, predvsem pa ustrezne transportne in telekomunikacijske zmogljivosti. 28. decembra zaprosijo

za humanitarno pomoč in odprejo vrata province za vse akterje. Na prizadeto območje pridejo vojaške enote iz drugih držav, mednarodne nevladne organizacije, OZN, prostovoljci ter drugi.

Diplomska naloga se osredotoči na vlogo OCHA-ja, ki jo ima ob odzivu in intervenciji ob naravni katastrofi. Urad OCHA-ja deluje v sklopu sistema OZN-ja in je zadolžen za koordinacijo humanitarnih dejavnosti. Predvsem poskuša zagotoviti večjo usklajenost in učinkovitost humanitarne operacije v sodelovanju z vsemi akterji. OCHA naj bi svojo vlogo uresničevala s hitrim odzivom, strokovno podkovanim osebjem, funkcionalno operativno opremo ter mobilizacijo koordinacijskih mehanizmov. OCHA je precej hitro poslal svoje prve predstavnike na prizadeto območje, kjer pa so dokončno ugotovili, da je večina njihovih predstavnikov tam umrla, cunami pa so poškodovali njihovo pisarno. Iskanje in postavljanje začasne operativne pisarne potem postane njihov prvi cilj. Lokacijo so našli hitro, vendar so kmalu ugotovili, da nimajo kakovostne tehnološke opreme. S seboj so prinesli neustrezno komunikacijsko opremo, internetna povezava je bila mogoča šele po šestih tednih. Ne glede na vse, urad OCHA-ja poskrbi za mobilizacijo pomembnih mehanizmov, ki so potrebni za učinkovito koordinacijo. Mobilizirajo ekipe UNDAC-a in USAR-ja, ki pridejo na prizadeta območja, vendar so njihove aktivnosti vidne šele proti koncu prvega tedna. Podobno se zgodi s centroma UNJLC-a ter OSOCC-ja, ki zaživita šele 31. decembra. Omenjena centra sta pomembna, ker omogočata podporo in preglednost logističnih operacij, spremljata dogajanje na kraju nesreče in sodelujeta z vsemi akterji. Glede na omenjeno, urad OCHA-ja v prvem tednu ni bil pomemben koordinator humanitarne pomoči, predvsem zaradi slabe opreme, pomanjkanja osebja in prepozne vidne aktivnosti najpomembnejših mehanizmov koordinacije.

Pomemben akter v prvih dneh in prvem tednu je bila indonezijska oblast in predvsem njene vojaške enote s pomočjo vojaških enot iz drugih držav. Vojaške enote iz drugih držav so prinesle ustrezno in potrebno mehanizacijo, ki je omogočala dostavo humanitarne pomoči tudi na najbolj izolirana področja.

Ne glede na število akterjev in količine humanitarne pomoči pa je težko govoriti o neki splošno sprejeti koordinaciji v prvem tednu. Lahko bi se reklo, da ima

glavno vlogo indonezijska oblast, predvsem njene vojaške enote, ki pa sodelujejo predvsem z vojaškimi enotami drugih držav in ne toliko z drugimi organizacijami. Poleg vsega pa je treba povedati, da komunikacijske zveze v prvem tednu močno ovirajo izvajanje operacij humanitarne pomoči. Po vsem tem bi se lahko reklo, da v prvem tednu ni zaslediti neke skupne službe, programa in koordinacije za pomoč prizadetim.

10 LITERATURA

ADRC. 2004. *Country Report 2004: Indonesia*. Dostopno prek: <http://www.adrc.asia/countryreport/IDN/2004/index.html> (14. april 2004).

Bappenas. 2005. *Indonesia: Preliminary Damage and Loss Assessment. The December 26, 2004 Natural Disaster*. Dostopno prek: http://hqweb.unep.org/tsunami/reports/damage_assessment.pdf (14. april 2011).

Bear, Michael. 2008. *What is humanitarian relief*. Dostopno prek: <http://news.change.org/stories/what-is-humanitarian-relief> (14. april 2011).

Bennett, Jon, Clare Harkin in Stanley Samarasinghe. 2006. *Coordination of International Humanitarian Assistance in Tsunami-Affected Countries: Evaluation findings. Indonesia*. Dostopno prek: http://www.alnap.org/pool/files/coordination_indonesia.pdf (14. april 2011).

Blecken, Alexander. 2010. *Humanitarian logistics: Modelling Supply chain Process of Humanitarian organizations*. Dostopno prek: http://books.google.si/books?id=GfQUcVH9hBMC&printsec=frontcover&dq=humanitarian+logistics+blecken+alexander&hl=sl&ei=BR6sTYqQAcf2sgbW0qyZCA&sa=X&oi=book_result&ct=result&resnum=1&ved=0CDIQ6AEwAA#v=onepage&q&f=false (18. april 2011).

Doctorswithoutborders. 2005. *MSF Operations & Financial Overview: One Year After The Indian Ocean Tsunami Disaster*. Dostopno prek: <http://www.doctorswithoutborders.org/news/article.cfm?id=1644&cat=field-news> (18. april 2011).

Društvo za Združene narode za Slovenijo. Dostopno prek: <http://www.unaslovenia.org/ozn> (14. april 2011).

Evropsko soglasje o humanitarni pomoči. 2008. Uradni list Evropske Unije C 25/01 (30. januar 2008).

Eye on aceh. 2005. *Responding to Aceh`s Tsunami: The first 40 days*. Dostopno prek: http://www.aceh-eye.org/data_files/english_format/ngo/ngo_eoa/ngo_eoa_2005_04_00.pdf (14. april 2011).

--- 2006. *A people`s agenda? Post-Tsunami Aid in aceh*. Dostopno prek: http://www.aceh-eye.org/data_files/english_format/ngo/ngo_eoa/ngo_eoa_2006_02_00.pdf (18. april 2011).

FAO. Dostopno prek: <http://www.fao.org/> (18. april 2011).

Ferfila, Bogomil. 2004. *Avstralija, Nova Zelandija in Indonezija*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

Government of Indonesia. 2004. *Tentative list of international humanitarian assistance for disaster areas in the provinces of Aceh and North Sumatra*. Dostopno prek: <http://www.undp.org/cpr/disred/documents/tsunami/indonesia/govindo301204.pdf> (18. april 2011).

Harjadi, Prih P.J. 2008. *Indonesia Tsunami Early warning system (InaTews): Concept and Implementation*. Dostopno prek: <http://balittanah.litbang.deptan.go.id/dokumentasi/prosiding/post%20tsunami/1harjadi.pdf> (14. april 2011).

HOC. Dostopno prek: <http://www.humanitarni-center.si/>. (26. april 2011).

ICRC. 2009. *Indonesia: remembering the tsunami and its aftermath*. Dostopno prek: <http://www.icrc.org/eng/resources/documents/feature/indonesia-tsunami-feature-231209.htm> (14. april 2011).

Indonesia UNDAC Team. 2004. *Quick Assessment Report*. Dostopno prek: http://aps.indonesia-ottawaa.org/tsunami_2004/EAceh/2%20Damage%20and%20Loss/UNDAC%20Quick%20Assessment.pdf (25. februar 2011).

INSARAG. 2011. *INSARAG – USAR Directory*. Dostopno prek: http://vosocc.unocha.org/USAR_Directory/MemberCountriesOverview.asp (18. april 2011).

Jayasuriyja, Sisira in Peter McCawley. 2010. *The Asian tsunami: Aid and Reconstruction after a Disaster*. Dostopno prek: <http://www.scribd.com/doc/45669431/The-Asian-Tsunami-Aid-and-Reconstruction-After-a-Disaster> (18. april 2011).

Jeraj, Julij. 1998a. Sistem organizacije združenih narodov za pomoč ob nesrečah. *Ujma* (12): 230-232.

--- 1998b. Urad OZN za usklajevanje humanitarnih dejavnosti, Odsek za pomoč ob nesrečah. *Ujma* (12): 233-237.

Kaatrud, B. David, Ramina Samii in Luk N Van Wassenhove. 2003. *UN Joint Logistics Centre: a coordinated response to common humanitarian logistics concerns*. Dostopno prek: <http://www.fmreview.org/FMRpdfs/FMR18/fmr1806.pdf> (14. april 2011).

Masyrafah, Harry in Jock MJA McKeon. 2008. *Post-Tsunami aid Effectiveness in Aceh: Proliferation and Coordination in Reconstruction*. Dostopno prek: http://www.brookings.edu/~media/Files/rc/papers/2008/%2011_aceh_aid_masyrafah/11_aceh_aid_masyrafah.pdf (18. april 2011).

Minear, Larry, U.B.P. Chelliah, Jeff Crisp, John Mackinlay in Thomas G. Weiss. 2003. *United Nations Coordination of the International Humanitarian Response to the Gulf Crisis, 1990-1992*. Dostopno prek: http://repository.forcedmigration.org/show_metadata.jsp?pid=fmo:2663 (18. april 2011).

NSW Government. 2007. *South-East Asian Tsunami: NSWFB Deployment*. Dostopno prek: <http://www.nswfb.nsw.gov.au/page.php?id=473#3> (18. april 2011).

OCHA. Dostopno prek: <http://www.unocha.org/> (18. april 2011).

--- 2004a. *Indonesia-Earthquake and Tsunami: OCHA Field Situation Report Update No. 1*. Dostopno prek: <http://www.undp.org/cpr/disred/documents/tsunami/indonesia/1.pdf> (18. april 2011).

--- 2004b. *Indonesia – Earthquake and Tsunami: OCHA Field Situation Report Update No. 2*. Dostopno prek: <http://www.undp.org/cpr/disred/documents/tsunami/indonesia/sr2.pdf> (18. april 2011).

--- 2004c. *India, Indonesia, Maldives, Sri Lanka, Thailand and Somalia Earthquake and Tsunami: OCHA Situation Report No. 5*. Dostopno prek: <http://www.undp.org/cpr/disred/documents/tsunami/ocha/sitrep5.pdf> (18. april 2011).

--- 2004č. *Indonesia – Earthquake and Tsunami: OCHA Field Situation Report Update No. 6*. Dostopno prek: <http://www.undp.org/cpr/disred/documents/tsunami/indonesia/sr6.pdf> (18. april 2011).

---- 2004d. *Indonesia, Malaysia, Maldives, Sri Lanka and Somalia: Earthquake and Tsunami: OCHA Situation Report No. 6*. Dostopno prek: <http://www.undp.org/cpr/disred/documents/tsunami/ocha/sitrep6.pdf> (18. april 2011).

--- 2004e. *India, Indonesia, Maldives, Sri Lanka, Thailand, Seychelles, Somalia: Earthquake and Tsunami: OCHA Situation Report No.7*. Dostopno prek: <http://www.undp.org/cpr/disred/documents/tsunami/ocha/sitrep7.pdf> (18. april 2011).

--- 2004f. *India, Indonesia, Maldives, Sri Lanka, Thailand, Seychelles, Somalia: Earthquake and Tsunami: OCHA Situation Report No. 8*. Dostopno prek: <http://www.undp.org/cpr/disred/documents/tsunami/ocha/sitrep8.pdf> (18. april 2011).

--- 2005g. *Indonesia, Maldives, Seychelles, Sri Lanka, Thailand: Earthquake and Tsunami: OCHA Situation Report No. 9*. Dostopno prek: <http://www.undp.org/cpr/disred/documents/tsunami/ocha/sitrep9.pdf> (18. april 2004).

--- 2006h. *Coordination and the Indian Ocean tsunami*. Dostopno prek: http://ochaonline.un.org/ocha2006/chap6_1.htm (28. januar 2011).

--- 2009i. *Introduction to Humanitarian Principles & Civil-Military Coordination Fundamentals*. Dostopno prek: <http://ochaonline.un.org/OCHALinkclick.aspx?link=ocha&docid=1112385> (14. april 2011).

Panel of External Auditors. 2006. *Observations and recommendations on the intervention of the United Nations, its Funds, Programmes and Specialized Agencies in the aftermath of the Indian Ocean tsunami of the 26 december 2004*. Dostopno prek: http://www.un.org/auditors/panel/docs/Tsunamai_report_English.pdf (18. april 2011).

Portal Nasional Republik Indonesia. Dostopno prek: <http://indonesia.go.id/en.html?hl=sl&source=hp&q=republic+indonesia&aq=f&aqi=&aql=&oq> (18. april 2011).

Rodman, William K. 2004. *Supply Chain Management in Humanitarian Relief Logistics*. Dostopno prek: <http://www.dtic.mil/cgi-bin/GetTRDoc?AD=ADA422958&Location=U2&doc=GetTRDoc.pdf> (26. april 2011).

RTV SLO. 2010. *Azijske države se s solzami v očeh spominjajo uničujočega cunamija*. Dostopno prek: <http://www.rtvsl.si/svet/azijske-drzave-se-s-solzami-v-oceh-spominjajo-unicujocega-cunamija/247153> (14. april 2011).

Rucal, Lu. 2005. *China's Tsunami relief effort*. Dostopno prek: <http://www.chinatoday.com.cn/English/e2005/e200503/p10.htm> (18. april 2011).

Russell, Edward Timothy. 2005. *The humanitarian Relief Supply Chain: Analysis of the 2004 South East Asia Earthquake and tsunami*. Dostopno prek: <http://dspace.mit.edu/bitstream/handle/1721.1/33352/62412847.pdf?sequence=1> (14. april 2011).

Scheper, Elizabeth, Arjuna Parakrama in Smruti Patel. 2006. *Impact of the tsunami response on local and national capacities*. Dostopno prek: <http://www.alnap.org/pool/files/capacities-final-report.pdf> (14. april 2011).

Schulze, Kirsten E. 2005. *Between Conflict and Peace: Tsunami Aid and Reconstruction in Aceh*. Dostopno prek: http://www.aceh-eye.org/data_files/english_format/analysis/analysis_others/analysis_others_2005_11_00.pdf (26. april 2011).

SLOGA. 2010. *Mednarodna humanitarna pomoč*. Dostopno prek: <http://www.humanitarni-center.si/20101102141/izdana-broura-o-mednarodni-humanitarni-pomoci.html> (18. april 2011).

Stalno predstavništvo RS pri uradu Združenih narodov. <http://zeneva.predstavnistvo.si/index.php?id=2485> (18. april 2011).

Torkar, Domen. 2007. Smernice Insarag za pripravo in izvedbo mednarodnih reševalnih dejavnosti kot ključni element mehanizma Združenih narodov za pomoč ob nesrečah. *Ujma* (21): 196-206.

UNHCR. Dostopno prek: <http://www.unhcr.org> (18. april 2011).

UNICEF. Dostopno prek: <http://www.unicef.org/> (18. april 2011).

United Nations in Indonesia. Dostopno prek: <http://www.un.or.id/about.asp?mod=5> (18. april 2011).

UN News Centre. 2009. *FEATURE: When disaster strikes – the first hours of UN mobilization*. Dostopno prek: <http://www.un.org/apps/news/story.asp?NewsID=31771&Cr=humanitarian&Cr1=> (25. januar 2011).

Urad vlade RS za informiranje. 2004. *Organizacija združenih narodov (OZN)*. Dostopno prek: <http://nato.gov.si/slo/slovenija-nato/nacionalna-varnost/mednarodne-organizacije/ozn/> (14. april 2011).

USGS. Dostopno prek: <http://www.usgs.gov/> (18. april 2011).

Vidrih, Renato. 2005. Potres 26. decembra 2004 v Indoneziji – nastanek, cunamiji in posledice. *Ujma* (19): 125-128.

WFP. Dostopno prek: <http://www.wfp.org/> (18. april 2011).

WHO. Dostopno prek: <http://www.who.int/en/> (18. april 2011).

Wikipedia. 2011a. *Aceh*. Dostopno prek: <http://en.wikipedia.org/wiki/Aceh> (14. april 2011).

--- 2011b. *Food and Agriculture Organization*. Dostopno prek: http://en.wikipedia.org/wiki/Food_and_Agriculture_Organization (18. april 2011).

--- 2011c. *Humanitarian aid*. Dostopno prek: http://en.wikipedia.org/wiki/Humanitarian_aid (14. april 2011).

--- 2011č. *Humanitarian Logistics*. Dostopno prek: http://en.wikipedia.org/wiki/Humanitarian_Logistics (14. april 2011).

--- 2011d. *2004 Indian Ocean earthquake and tsunami*. Dostopno prek: http://en.wikipedia.org/wiki/2004_Indian_Ocean_earthquake_and_tsunami (14. april 2004).

--- 2011e. *Indonesia*. Dostopno prek: <http://en.wikipedia.org/wiki/Indonesia> (14. april 2011).

--- 2011f. *Organizacija združenih narodov*. Dostopno prek: http://sl.wikipedia.org/wiki/Organizacija_zdru%C5%BEenih_narodov (18. april 2011).

--- 2011g. *Potres*. Dostopno prek: <http://sl.wikipedia.org/wiki/Potres> (14. april 2011).

--- 2011h. *Timeline of the 2004 Indian Ocean earthquake*. Dostopno prek: http://en.wikipedia.org/wiki/Timeline_of_the_2004_Indian_Ocean_earthquake (18. april 2011).

Wiharta, Sharon, Hassan Ahmad, Jean-Yves Halne, Joseflna Lofgren in Tim Randall. 2008. *The Effectiveness of Foreign Military Assets in Natural Disaster response. Annex C. Case study: Indian ocean tsunami, Aceh province, Indonesia, 2004.* Dostopno prek: <http://books.sipri.org/files/misc/FMA/SIPRI08FMA.pdf> (14. april 2011).

World Vision. 2007. *World Vision Indonesia Tsunami Response: Final report december 2004 – december 2007.* Dostopno prek: [http://www.worldvision.org/resources.nsf/main/2007_tsunami_report/\\$file/indonesia.pdf?open&lid=indonesia_tsunami&lpos=day_txt_indonesia](http://www.worldvision.org/resources.nsf/main/2007_tsunami_report/$file/indonesia.pdf?open&lid=indonesia_tsunami&lpos=day_txt_indonesia) (18. april 2011).